

Dirección Xeral de Formación Profesional

Rede de Conservatorios Profesionais de Música e Danza de Galicia

MD85PRO01

Programación

Centro: CMUS Xan Viaño - Ferrol

Materia: Viola

Curso: 2024/2025

INDICE

1. Introducción	4
2. Metodoloxía	5
3. Atención á diversidade	6
3.1 Atención á diversidade	6
3.2 Alumnado con necesidades específicas de apoio educativo (ACNEAE)	6
3.3 Adaptacións curriculares	7
4. Temas transversais	8
4.1 Educación en valores	8
4.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)	8
5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	9
6. Secuenciación dos curso	10
6.1 Secuenciación do curso – 1º Grao Elemental	10
6.1.1 Obxectivos	10
6.1.2 Contidos	10
6.1.3 Avaliación	11
6.1.4 Medidas de recuperación	16
6.1.5 Recursos didácticos orientativos	17
6.2 Secuenciación do curso – 2º Grao Elemental	18
6.2.1 Obxectivos	18
6.2.2 Contidos	18
6.2.3 Avaliación	19
6.2.4 Medidas de recuperación	24
6.2.5 Recursos didácticos orientativos	25
6.3 Secuenciación do curso – 3º Grao Elemental	26
6.3.1 Obxectivos	26
6.3.2 Contidos	26
6.3.3 Avaliación	28
6.3.4 Medidas de recuperación	32
6.3.5 Recursos didácticos orientativos	33
6.4 Secuenciación do curso – 4º Grao Elemental	35
6.4.1 Obxectivos	35
6.4.2 Contidos	36
6.4.3 Avaliación	37
6.4.4 Medidas de recuperación	42
6.4.5 Recursos didácticos orientativos	42
6.5 Secuenciación do curso – 1º Grao Profesional	44
6.5.1 Obxectivos (en groso os mínimos exixibles).	44
6.5.2 Contidos (en groso os mínimos exixibles).	44
6.5.3 Avaliación	45
6.5.4 Medidas de recuperación	50
6.5.5 Recursos didácticos orientativos	50
6.6 Secuenciación do curso – 2º Grao Profesional	52
6.6.1 Obxectivos (en groso os mínimos exixibles)	52
6.6.2 Contidos (en groso os mínimos exixibles)	52
6.6.3 Avaliación	53
6.6.4 Medidas de recuperación	58

6.6.5	Recursos didácticos orientativos	58
6.7	Secuenciación do curso – 3º Grao Profesional	60
6.7.1	Obxectivos (en grosos os mínimos exixibles)	60
6.7.2	Contidos (en grosos os mínimos exixibles)	60
6.7.3	Avaliación	61
6.7.4	Medidas de recuperación	66
6.7.5	Recursos didácticos orientativos	66
6.8	Secuenciación do curso – 4º Grao Profesional	68
6.8.1	Obxectivos (en grosos os mínimos exixibles)	68
6.8.2	Contidos (en grosos os mínimos exixibles)	68
6.8.3	Avaliación	69
6.8.4	Medidas de recuperación	74
6.8.5	Recursos didácticos orientativos	74
6.9	Secuenciación do curso – 5º Grao Profesional	76
6.9.1	Obxectivos (en grosos os mínimos exixibles)	76
6.9.2	Contidos (en grosos os mínimos exixibles)	76
6.9.3	Avaliación	77
6.9.4	Medidas de recuperación	82
6.9.5	Recursos didácticos orientativos	82
6.10	Secuenciación do curso – 6º Grao Profesional	84
6.10.1	Obxectivos (en grosos os mínimos exixibles)	84
6.10.2	Contidos (en grosos os mínimos exixibles)	84
6.10.3	Avaliación	85
6.10.4	Medidas de recuperación	89
6.10.5	Recursos didácticos orientativos	90
7.	<i>Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica</i>	92
8.	<i>Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento</i>	93
9.	ANEXOS	94
9.1	Probos de acceso 1º de grao profesional	94
9.2	PROBAS DE ACCESO DE 2º A 4º G.E.	97
9.3	PROBAS DE ACCESO DE 2º A 6º G.P.	106
9.4	Criterios para a obtención dos premios fin de grao.	125
9.5	A Clase Colectiva	127
9.6	Viola – Segundo Instrumento	129
9.7	Protocolo e solicitude de Matrícula Excepcional (Ampliación de Matrícula)	137
9.8	Triangulación dos elementos básicos do currículo	140

1. Introducción

A Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 45 que as ensinanzas artísticas teñen como finalidade proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, e no artigo 48 preceptúa que as ensinanzas elementais de música terán as características e a organización que as administracións educativas determinen.

Ditas características veñen ditadas no posterior Decreto 198/2007 do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música.

A finalidade do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Así mesmo, a Lei orgánica 2/2006 do 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 6.2 que o goberno fixará, en relación cos obxectivos, as competencias básicas, os contidos e os criterios de avaliación, os aspectos básicos do currículo que constitúen as ensinanzas mínimas. Asemade, a citada lei orgánica no capítulo VI do título I, fixa as características básicas das ensinanzas profesionais de música, dentro das ensinanzas artísticas.

Os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música fíxanse no Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro e se definen no marco da nosa comunidade no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

O grao profesional ten como finalidade proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais, e ordénase en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

A presente programación dá concreción a ditos decretos a nivel de aula, e será o documento polo que se desenvolvan os diversos parámetros do traballo de aula dos docentes deste departamento no Conservatorio Profesional de Música de Ferrol.

2. Metodoloxía

O modelo que se presenta está baseado na metodoloxía activa e en espiral pola necesidade de recordar contidos anteriores e de relacionalos á súa vez con contidos doutras materias, o que lle dará unha dimensión global e interdisciplinar. O resultado propiciará a participación activa do alumnado, combinando a teoría e a práctica, a construción do coñecemento a partir da resolución de problemas, a interacción entre o alumnado mediante o traballo colaborativo e o desenvolvemento das competencias. Entre elas a de aprender a aprender, buscando sempre espertar e manter a motivación intrínseca do alumnado.

O proceso de ensinanza-aprendizaxe parte do aprendizaxe significativo, o cal susténtase sobre os coñecementos previos a partir dos cales os novos coñecementos asimílanse e acomódanse de xeito razoado e analítico, evitando a mera repetición.

Tendo en conta os rápidos cambios fisiolóxicos que se presentan en estas idades, é de especial importancia realizar un seguimento constante de posibles tensións que poidan xurdir, así como ensinar a escoitar o corpo e agudizar a conciencia corporal.

Todo isto levarase ao cabo nun ambiente instrutivo, no cal os erros, lonxe de asociarse cunha connotación e experiencia negativa, enténdanse como unha información neutral que dará a oportunidade de aprender e mellorar.

De cara a fomentar unha maior autonomía no alumnado e por tanto, un proceso de aprendizaxe máis enriquecedor, buscarase establecer uns obxectivos claros e concisos, establecendo un diálogo entre o docente e alumnado que potencie o respecto, a crítica e a autocrítica.

O aprendizaxe significativo fundaméntase nos seguintes principios:

1. Adecuarse ás necesidades específicas individuais.
2. Traballar sistematicamente as dificultades técnicas e expresivas.
3. Establecer unha rutina de estudo eficaz e saudable.
4. Investigar as características histórico-estilísticas do repertorio.
5. Reforzar o estudo co uso de medios tecnolóxicos.
6. Motivar ao alumnado, reforzando a súa individualidade e autonomía.

O docente estará en comunicación frecuente coas familias ao longo do curso académico, buscando a súa colaboración para acadar un mellor rendemento do alumnado e informando da súa evolución sempre que o considere preciso.

3. Atención á diversidade

Esta PD inclúe un tratamento particular á diversidade e á atención ao alumnado con necesidades específicas que precisan dun apoio educativo, seguindo as directrices establecidas na regulación do Decreto 229/2011 do 7 de decembro.

As actuacións plantexadas reparan nun concepto inclusivo da educación que axuda a establecer unha serie de prioridades como:

- a) Adecuar o proceso educativo ás necesidades individuais, optimizando o seu potencial de desenvolvemento;
- b) Promover situacións que garanticen a participación do alumnado;
- c) Ofrecer medidas de reforzo e acompañamento educativo;
- d) Avaliar de maneira temperá as dificultades e identificalas antes de que se convertan nun problema;
- e) Observar cómo o alumnado aprende mellor segundo os seus niveis competenciais;
- f) Construír estruturas de colaboración de toda a comunidade educativa;
- g) Implicar ás familias no proceso educativo.

O obxectivo de acadar que todo o alumnado alcance o máximo desenvolvemento persoal e social posible require facilitar unha educación adaptada ás súas singularidades.

3.1 Atención á diversidade

A atención educativa á diversidade concíbese como o conxunto de medidas e accións deseñadas coa finalidade de adecuarse ás diferentes características, potencialidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, situacións sociais e culturais de todo o alumnado. A diversidade ven determinada tanto pola singularidade biolóxica, psicolóxica, social e cultural do alumnado, como pola singularidade de cada familia, do profesorado, das particularidades do propio centro e de toda a comunidade educativa no seu conxunto. Dende este prisma, a música pode ser un elemento determinante de igualdade e integración social

3.2 Alumnado con necesidades específicas de apoio educativo (ACNEAE)

A Ley Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación no Capítulo I, artigos 71, 76 y 79 bis, modificada por la LOMCE, aborda o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, a cal esixe asegurar os recursos necesarios que den atención educativa diferente á ordinaria cando se enmarcan en situacións como: TDAH, Trastorno por déficit de atención con ou sen hiperactividade; DEA, Dificultades Específicas de aprendizaxe, que poden ser de: linguaxe (oral), lectura (dislexia), escritura (disgrafía) ou cálculo (discalculia); ECOPHE, Especiais condicións persoais ou de historia escolar, debidas a: limitacións culturais,

escolarización desaxustada (absentismo, cambios de centro, etc...) condicións persoais, de saúde ou funcionais; ou relacionadas coa comunicación e a linguaxe; ALCAIN, Altas capacidades intelectuais; INTARSE, Incorporación tardía ao sistema educativo; NEE, Necesidades educativas especiais, incluíndo a discapacidade intelectual, motora, visual ou auditiva, así como TXD, trastorno xeneralizado de desenvolvemento e TGC, trastornos graves de conducta.

Por outra parte, cabe reseñar que a Comunidade Autónoma de Galicia contempla unha serie de protocolos sobre estratexias de convivencia escolar entre as que se inclúen a actuación ante situacións de acoso, prevención del suicidio, protocolo de tratamento educativo do alumnado con trastorno con espectro autista (TEA) e trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), entre outras, recollidas na sede: <http://www.edu.xunta.gal/portal/Educonvives.gal>

3.3 Adaptacións curriculares

Tanto o Decreto 198/2007 coma o Decreto 203/2007, especifican que as adaptacións curriculares han de respectar no esencial os obxectivos de ditos decretos, polo que tampouco poderán ser modificados os contidos nin os criterios de avaliación. Poderanse realizar adaptacións curriculares non significativas, que permitirán priorizar determinados elementos curriculares e aplicar os mínimos esixibles para a avaliación.

En caso de contar cun alumno que precise dunha ACIS, informarase previo permiso dos pais, ao xefe de departamento e ao equipo directivo do centro e contactarase co departamento de orientación do seu centro de estudos para fixar as pautas de actuación.

4. Temas transversais

Os temas transversais son un conxunto de contidos de ensinanzas esencialmente actitudinais. Abarcan contidos de varias disciplinas e o seu tratamento debe ser abordado dende a interdisciplinabilidade.

De xeito paralelo as ensinanzas, deberán ser amosados ao alumnado temas como os seguintes:

- Educación ambiental
- Educación para a paz
- Educación para a igualdade de oportunidades entre sexos
- Educación para a saúde
- Educación cívica e moral
- Temas propios da Comunidade Autónoma Galega.
- Educación para a convivencia, a paz e a cidadanía
- Educación en e para os dereitos humanos

4.1 Educación en valores

Aparte dos valores universais que sempre son traballados nas clases individuais e colectivas, nas aulas traballaremos especialmente para que o alumnado adquira coñecementos e habilidades para ser capaces de valorar a música desde un punto de vista estético e artístico.

4.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

O centro debe contar con algún equipo informático con conexión a Internet a disposición do profesorado e alumnado. Para esta materia a rede é unha importante fonte de información, tanto para a consulta de fondos de bibliotecas, lectura de artigos especializados sobre a materia, busca de partituras, arquivos de audio, ou libros especializados, etc. A biblioteca- fonoteca- videoteca do centro convértese no lugar máis adecuado para a obtención de información, deberemos animar e axudar ao alumnado a utilizar este espazo con aproveitamento. É recomendable usar na aula tecnoloxías da información e da comunicación, sempre que contemos con recursos que nolo permitan.

5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Veñen determinadas pola Orde do 4 de agosto de 2011 pola que se desenvolve o Decreto 223/2010 do 30 de decembro. Asimesmo, a propia normativa que regula as Ensinanzas Profesionais de música contempla como obxectivos nos seus artigos 2 do RD 1577/2006 e art. 2 e 6 do Decreto 203/2007: compartir vivencias musicais de grupo na aula e fora dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo e participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o disfrute da música.

É neste marco no cal as actividades de promoción das ensinanzas cobran especial importancia e protagonismo. A súa finalidade principal será dinamizar e implicar ao alumnado na vida cultural do centro e da súa contorna así como servir de factor de motivación e de complemento da súa formación musical. Poderán ser organizadas polo departamento de forma interdisciplinar con outros departamentos ou en colaboración co ANPA ou outras institucións externas. Entre outras moitas propostas posibles, pódese prantexar: saídas didácticas, asistencia a concertos, intercambio con outros centros ou cursos de formación.

6. Secuenciación dos curso

6.1 Secuenciación do curso – 1º Grao Elemental

6.1.1 Obxectivos

O1. Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos.

O2. Amosar sensibilidade auditiva recoñecendo a calidade do son e a afinación, identificando se está alto ou baixo e sendo capaz de entoar as pezas propostas.

O3. Interpretar o repertorio proposto respectando as indicacións da partitura (matices, pizz, ligaduras) cunha afinación xusta e unha calidade sonora adecuada.

O4. Adquirir e desenvolver progresivamente mediante o estudo de escalas, arpexios e exercicios específicos destrezas técnicas que favorezan as capacidades interpretativas (dúas primeiras formacións da man esquerda, combinación diferentes ritmos e golpes de arco)

O5. Interpretar estudos e obras nas dúas primeiras formacións da man esquerda, golpes de arco simples, matices elementais, a só, con acompañamento de piano e tamén en grupo.

O6. Amosar facilidade na memorización e lectura a vista de fragmentos apropiados a este nivel

O7. Coñecer as partes do instrumento e do arco, poñer en práctica as pautas básicas de limpeza e mantemento do mesmo e coidar do material de traballo.

O8. Interpretar en público e de memoria un repertorio acorde con este nivel

O9. Desenvolver técnicas de estudio correctas e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudio, organización do tempo, traballo autónomo, constante autoavaliación e escoita activa; e amosarse receptivo ás indicacións do docente.

6.1.2 Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Iniciación á afinación do instrumento.

C3. Nocións básicas sobre características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio das dúas primeiras formacións na primeira posición (semitón entre 2-3 dedos, e entre 1-2).

C4.1 Escalas e arpexios correspondentes a estas dúas formacións.

C4.2 Exercicios específicos para unha correcta colocación, articulación e independencia dos dedos.

C5. Producción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto e comprensión elemental da distribución do arco.

C5.2 Exercicios básicos de cambio de corda.

C5.3 Golpes de arco básicos: detaché, staccato e legato.

C6. Pizzicatos coas dúas mans

C7. Iniciación na execución de diferentes matices e dinámicas.

C8. Memorización de obras ou pezas sinxelas.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Iniciación á lectura na clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presenten esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e mostrando capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

6.1.3 Avaliación

A avaliación realizarase desde os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo segundo marca o artigo 2o da Orde de avaliación do 8 de febreiro de 2008 e será continua, integradora, globalizada e personalizada.

A avaliación inicial ou diagnóstica determinará en que punto de aprendizaxe se atopa o alumnado e o traballo que realizou de maneira autónoma durante os períodos non lectivos. Servirá para enfocar a aprendizaxe de forma personalizada segundo o nivel de cada alumno e en atención á diversidade. Utilizarase tamén ao comezo de cada sesión durante o seguimento das tarefas do alumnado para avaliar o traballo individual entre sesións.

A avaliación continua realizarase ao longo de todo o curso mediante a observación sistemática e diaria, a comunicación co alumnado e o seguimento de tarefas.

A avaliación final levarase a cabo ao finalizar cada trimestre, sendo especialmente relevante a de final de curso.

Criterios de avaliación

CA1. Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CAc

CA2. Coñecer os golpes de arco básicos e diferentes combinacións dos mesmos CT

CA3. Amosar o dominio das dúas primeiras formacións da man esquerda CT

CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CAc

CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CAc

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e mostrando unha afinación estable e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CAc

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e amosar interese nunha boa execución das mesmas CAc

CA11. Mostrar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

CAc: Criterio actitudinal / CT: Criterio técnico / CE: Criterio estético

Mínimos esixibles

- Adquirir unha posición correcta do instrumento e do arco mantendo unha boa postura corporal e economía muscular
- Tocar cordas ao aire empregando todo o arco, con diferentes golpes de arco e distintas combinacións e lonxitudes do mesmo
- Amosar o dominio das dúas primeiras formacións da man esquerda.

- Adquirir unha posición relaxada da man esquerda e unha boa coordinación co movemento do arco
- Adquirir os fundamentos dunha boa técnica: arco paralelo á ponte, calidade sonora, afinación estable e ritmo correcto.
- Amosar unha sensibilidade auditiva que permita recoñecer unha boa calidade sonora e afinación xusta.
- Interpretar en público e de memoria un repertorio adecuado ao nivel como mínimo nunha audición durante o curso
- Estudar e interpretar de memoria correctamente en cada trimestre os seguintes contidos:

Primeiro trimestre

- Unha escala da 1ª Formación (consultar anexos) combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica.
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Segundo trimestre

- Tódalas escalas da 1ª Formación con arpejos combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Terceiro trimestre

- Escalas da 1ª e 2ª Formación con arpejos combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Procedementos

Coa finalidade de adaptarse a cada situación e ás necesidades do alumnado, os procedementos e ferramentas de avaliación serán múltiples e variadas. Os principais procedementos serán:

a) Observación sistemática. A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) Probas prácticas. Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias. Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis á hora de avaliar ao alumnado.

c) Outras. A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensa e sabe, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Ferramentas de avaliación

- Rexistro do profesorado. Onde se anotarán comentarios e análises sobre os avances, así como as cualificacións de cada sesión.
- Diario de estudo do discente. Organizaranse os obxectivos semanais. O discente será o responsable de organizar o traballo día a día na libreta, así como de apuntar as dúbidas que lle poidan xurdir durante o estudo, revisándose todo posteriormente en cada clase.
- Gravacións de audio e vídeo. Sempre que se conte coa autorización das familias, as clases, ensaios e audicións serán gravadas, permitíndolle ao discente visualizalas posteriormente. Será un instrumento imprescindible para adquirir unha maior autonomía e un sentido crítico de carácter construtivo e obxectivo. O profesorado terá tamén a ocasión de realizar posteriores escoitas que lle axudarán a avaliar dun xeito máis xusto e analítico.

Criterios de cualificación

Nos **Procedementos Ordinarios**, a nota trimestral será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliados, e seguindo as seguintes porcentaxes:

Traballo semanal: 60%	Audición: 40%
Criterios técnicos: 45%	Criterios técnicos: 45%
Criterios estéticos: 35%	Criterios estéticos: 35%
Criterios actitudinais: 20%	Criterios actitudinais: 20%

No caso de non ter realizado audición nese trimestre, a porcentaxe do traballo semanal pasará a ser do 100%.

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Nas **Probas Extraordinarias, ampliación de matrícula e alumnado que non asiste regularmente ás clases** (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), aplicarase as seguintes porcentaxes:

Proba Extraordinaria: 100%
Criterios técnicos: 60%
Criterios estéticos: 40%

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado [6.1.5. Recursos didácticos orientativos](#) e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.1.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un

repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probas extraordinarias

Aqueles alumnos que non superaran a materia de xeito ordinario disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma. Nela deberán amosar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

O repertorio para a proba extraordinaria deberá acordarse co docente será notificado no seu correspondente informe de avaliación negativo, entregado xunto co boletín de notas ou enviado a través da plataforma Centros-Net.

6.1.5 Recursos didácticos orientativos

- Cohen, M.: Superstudies for viola, book I. Faber.
- Colledge, K. and H.: Stepping stones. Boosey & Hawkes.
- Colledge, K. and H.: Waggon Wheels. Boosey & Hawkes.
- Elgar, E.: Seis piezas fáciles. Bosworth.
- Mateu, E.: Iniciación a la viola. Real Musical.
- Nelson, Sh.: Right from the start. Boosey & Hawkes.
- Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.
- Sassmannshaus, E. and K.: Early Start on the Viola. Baerenreiter.
- Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.
- Volmer, B.: Bratschenschule, vol. I Schott.

6.2 Secuenciación do curso – 2º Grao Elemental

6.2.1 Obxectivos

O1. Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos.

O2. Demostrar sensibilidade auditiva recoñecendo a calidade do son e a afinación, identificando se está alto ou baixo e sendo capaz de entoar as pezas propostas.

O3. Interpretar o repertorio proposto respectando as indicacións da partitura (matices, pizz, ligaduras) cunha afinación estable e unha calidade sonora adecuada.

O4. Adquirir e desenvolver progresivamente mediante o estudo de escalas, arpexios e exercicios específicos destrezas técnicas que favorezan as capacidades interpretativas (tódalas formacións da man esquerda e primeira posición, combinación diferentes ritmos e golpes de arco básicos)

O5. Interpretar estudos e obras en tódalas formacións da man esquerda, golpes de arco simples, matices elementais, a só, con acompañamento de piano e tamén en grupo.

O6. Demostrar facilidade na memorización e lectura a vista de repertorio apropiado a este nivel

O7. Coñecer as partes do instrumento e do arco, poñer en práctica as pautas básicas de limpeza e mantemento do mesmo e coidar do material de traballo.

O8. Interpretar en público e de memoria un repertorio acorde con este nivel

O9. Desenvolver técnicas de estudio correctas e eficaces: organización do tempo, traballo autónomo, constante auto avaliación e escoita activa; e amosarse receptivo ás indicacións do docente

6.2.2 Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Profundización sobre a afinación do instrumento de xeito autónomo.

C3. Profundización sobre as características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio de tódalas formacións na primeira posición.

C4.1 Escalas e arpejos correspondentes a estas formacións.

C4.2 Exercicios preparatorios para os cambios de posición

C4.3 Exercicios preparatorios para o uso do vibrato.

C4.4 Iniciación aos intervalos de 3a, 4a y 6a.

C4.5 Iniciación aos harmónicos naturais.

C4.6 Exercicios de independencia e articulación dos dedos

C5. Producción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto, correcta distribución do arco e aplicación das distintas articulacións.

C5.2 Continuación dos exercicios de cambio de corda.

C5.3 Golpes de arco básicos: detaché, martelé e legato.

C6. Pizzicatos coas dúas mans.

C7. Ampliación dos recursos musicais e expresivos.

C7.1 Profundización na execución de diferentes matices e dinámicas.

C7.2 Comprensión e aplicación dos distintos termos musicais que aparecen no repertorio traballado (a tempo, da capo, dolce, tempo l...).

C8. Memorización de obras ou estudos do nivel correspondente.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Continuación na lectura da clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presentes as esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e con capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese

6.2.3 Avaliación

A avaliación realizarase dende os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo segundo marca o artigo 2º da Orde de avaliación do 8 de febreiro de 2008, e será continua, integradora, globalizada e personalizada.

A avaliación inicial ou diagnóstica determinará en que punto de aprendizaxe se atopa o alumnado e o traballo que realizou de maneira autónoma durante os períodos non lectivos. Servirá para enfocar a aprendizaxe de forma personalizada segundo o nivel de cada alumno e

en atención á diversidade. Utilizarase tamén ao comezo de cada sesión durante o seguimento das tarefas do alumnado para avaliar o traballo individual entre sesións.

A avaliación continua realizarase ao longo de todo o curso mediante a observación sistemática e diaria, a comunicación co alumnado e o seguimento de tarefas.

A avaliación final levarase a cabo ao finalizar cada trimestre, sendo especialmente relevante a de final de curso.

Criterios de avaliación

CA1. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CAc

CA2. Coñecer os golpes de arco básicos e diferentes combinacións dos mesmos CT

CA3. Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda CT

CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CAc

CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CAc

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e amosando unha afinación estable e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CAc

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e mostrar interese nunha boa execución das mesmas CAc

CA11. Amosar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos CT

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco CT

CAc: Criterio actitudinal / CT: Criterio técnico / CE: Criterio estético

Mínimos esixibles

– Adquirir unha posición correcta do instrumento e do arco mantendo unha boa postura corporal e economía muscular

- Aplicar nas obras e estudos unha boa distribución de arco de xeito deliberado
- Dominar tódolos golpes de arco traballados e combinacións dos mesmos, coidando a calidade sonora.
- Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda na primeira posición.
- Adquirir unha posición relaxada da man esquerda e unha boa coordinación co movemento do arco
- Adquirir os fundamentos dunha boa técnica: arco paralelo á ponte, afinación estable e ritmo correcto.
- Amosar unha sensibilidade auditiva que permita recoñecer unha boa calidade sonora e afinación xusta.
- Interpretar en público e de memoria un repertorio adecuado ao nivel como mínimo nunha audición durante o curso
- Estudar e interpretar de memoria correctamente en cada trimestre os seguintes contidos:

Primeiro trimestre

- Escalas da 1ª, 2ª e 3ª Formación con arpexios combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica.
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Segundo trimestre

- Escalas da 4ª Formación de 1 octava combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

○ Terceiro trimestre

- Escalas na 1ª, 2ª, 3ª e 4ª Formación de 1-2 octavas con arpexios combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.
- Procedementos e ferramentas de avaliación

Procedementos

Coa finalidade de adaptarse a cada situación e ás necesidades do alumnado, os procedementos e ferramentas de avaliación serán múltiples e variadas. Os principais procedementos serán:

a) Observación sistemática. A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados da aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) Probas prácticas. Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizarán, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias. Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis á hora de avaliar ao alumnado.

c) Outras. A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensa e sabe, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o

análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Ferramentas de avaliación

- Rexistro do profesorado. Onde se anotarán comentarios e análises sobre os avances, así como as cualificacións de cada sesión.
- Diario de estudo do discente. Organizaranse os obxectivos semanais. O discente será o responsable de organizar o traballo día a día na libreta, así como de apuntar as dúbidas que lle poidan xurdir durante o estudo, revisándose todo posteriormente en cada clase.
- Gravacións de audio e vídeo. Sempre que se conte coa autorización das familias, as clases, ensaios e audicións serán gravadas, permitíndolle ao discente visualizalas posteriormente. Será un instrumento imprescindible para adquirir unha maior autonomía e un sentido crítico de carácter construtivo e obxectivo. O profesorado terá tamén a ocasión de realizar posteriores escoitas que lle axudarán a avaliar dun xeito máis xusto e analítico.

Criterios de cualificación

Nos **Procedementos Ordinarios**, a nota trimestral será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliábeis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

Traballo semanal: 60%	Audición: 40%
Criterios técnicos: 45%	Criterios técnicos: 45%
Criterios estéticos: 35%	Criterios estéticos: 35%
Criterios actitudinais: 20%	Criterios actitudinais: 20%

No caso de non ter realizado audición nese trimestre, a porcentaxe do traballo semanal pasará a ser do 100%.

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Nas **Probas Extraordinarias, ampliación de matrícula e alumnado que non asiste regularmente ás clases** (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), aplicarase as seguintes porcentaxes:

Proba Extraordinaria: 100%
Criterios técnicos: 60%
Criterios estéticos: 40%

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado [6.2.5. Recursos didácticos orientativos](#) e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.2.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un

repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probas extraordinarias

Aqueles alumnos que non superaran a materia de xeito ordinario disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma. Nela deberán amosar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

O repertorio para a proba extraordinaria deberá acordarse co docente será notificado no seu correspondente informe de avaliación negativo, entregado xunto co boletín de notas ou enviado a través da plataforma Centros-Net.

6.2.5 Recursos didácticos orientativos

Cohen, M.: Superstudies for viola, book I. Faber.

Colledge, K. and H.: Fast forward. Boosey & Hawkes.

Hartung-Ehlert, H.: Gemeinsam von Anfang an. Bärenreiter.

Hofmann, R. : Estudios Op. 86. Peters

Mateu, E.: Escalas y arpeggios. Real Musical.

Nelson, Sh.: Piece by piece. Boosey & Hawkes.

Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.

Sassmannshaus, E. and K.: Early Start on the Viola. Baerenreiter.

Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.

Volmer, B.: Bratschenschule, vol. I-II Schott.

Wohlfahrt: Estudios Op. 45. Peters.

6.3 Secuenciación do curso – 3º Grao Elemental

6.3.1 Obxectivos

O1. Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos.

O2. Demostrar sensibilidade auditiva recoñecendo a calidade do son e a afinación, identificando se está alto ou baixo e sendo capaz de entoar as pezas propostas.

O3. Interpretar o repertorio proposto respectando as indicacións da partitura (matices, pizz, ligaduras) cunha afinación estable e unha calidade sonora adecuada.

O4. Adquirir e desenvolver progresivamente mediante o estudio de escalas, arpexios e exercicios específicos destrezas técnicas que favorezan as capacidades interpretativas (cambios ata 3a posición, golpes de arco variados, distribución de arco e combinacións de ritmos)

O5. Interpretar estudos e pezas a só, en grupo ou con acompañamento de piano, que inclúan todas as formacións dos dedos da man esquerda e con cambios de posición, golpes de arco variados e respectando as indicacións de fraseo.

O6. Amosar facilidade na memorización e lectura a primeira vista de repertorio apropiado neste nivel.

O7. Coñecer as partes do instrumento e do arco, poñer en práctica as pautas básicas de limpeza e mantemento do mesmo e coidar do material de traballo.

O8. Interpretar en público e de memoria un repertorio acorde con este nivel

O9. Desenvolver técnicas de estudio correctas e eficaces: organización do tempo, traballo autónomo, constante auto avaliación e escoita activa; e amosarse receptivo ás indicacións do docente.

6.3.2 Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Profundización sobre a afinación do instrumento de xeito autónomo

C3. Profundización sobre as características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio de tódalas formacións na 1a, 2a e 3a posición.

- C4.1 Escalas e arpexios maiores e menores con cambios de posición
- C4.2 Exercicios de cambios de posición (2a e 3a posición)
- C4.3 Iniciación do uso do vibrato e súa aplicación nos estudos e obras
- C4.4 Exercicios de iniciación ás dobres cordas
- C4.5 Continuación no traballo dos harmónicos naturais
- C4.6 Práctica de cromatismos e exercicios de 3a, 4a y 6a rotas.

C5. Producción sonora

- C5.1 exercicios para procurar un bo punto de contacto, correcta distribución do arco e aplicación das distintas articulacións.
- C5.2 Perfeccionamento dos exercicios de cambio de corda.
- C5.3 Ampliación dos golpes de arco: detaché, martelé e legato. Iniciación no spiccato.

C6. Desenvolvemento da velocidade da man esquerda.

- C6.1 Exercicios para a articulación e independencia dos dedos da man esquerda.
- C6.2 Exercicios de coordinación de ambas mans
- C6.3 Iniciación ao trino.

C7. Ampliación dos recursos musicais e expresivos.

- C7.1 Profundización na execución de diferentes matices e dinámicas.
- C7.2 Comprensión e aplicación dos distintos termos musicais que aparecen no repertorio traballado (a tempo, da capo, dolce, tempo l...).

C8. Memorización de obras ou estudos do nivel correspondente.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

- C9.1 Dominio da lectura na clave de Do en 3ª liña

C10. Interpretación de obras que presentes as esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e con capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

6.3.3 Avaliación

A avaliación realizarase dende os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo segundo marca o artigo 2o da Orde de avaliación do 8 de febreiro de 2008 e será continua, integradora, globalizada e personalizada.

A avaliación inicial ou diagnóstica determinará en que punto de aprendizaxe se atopa o alumnado e o traballo que realizou de maneira autónoma durante os períodos non lectivos. Servirá para enfocar a aprendizaxe de forma personalizada segundo o nivel de cada alumno e en atención á diversidade. Utilizarase tamén ao comezo de cada sesión durante o seguimento das tarefas do alumnado para avaliar o traballo individual entre sesións.

A avaliación continua realizarase ao longo de todo o curso mediante a observación sistemática e diaria, a comunicación co alumnado e o seguimento de tarefas.

A avaliación final levarase a cabo ao finalizar cada trimestre, sendo especialmente relevante a de final de curso.

Criterios de avaliación

CA1. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CAc

CA2. Coñecer e dominar os golpes de arco e combinacións dos mesmos aprendidos durante o curso e empregar de xeito consciente e deliberado unha distribución de arco adecuada ás necesidades técnicas e musicais CT

CA3. Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda CT

CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CAc

CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CAc

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e mostrando unha afinación xusta e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CAc

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e mostrar interese nunha boa execución das mesmas CAc

CA11. Amosar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA13. Amosar fluidez e movementos libres de tensión nos cambios de posición e realízalos cunha afinación xusta.

CA14. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

CAC: Criterio actitudinal / CT: Criterio técnico / CE: Criterio estético

Mínimos esixibles

- Adquirir unha posición correcta do instrumento e do arco mantendo unha boa postura corporal e economía muscular

- Aplicar nas obras e estudos unha boa distribución de arco de xeito deliberado

- Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda na primeira, segunda e terceira posición.

- Adquirir unha posición relaxada da man esquerda e unha boa articulación e coordinación co movemento do arco

- Dominar os cambios de posición realizando un movemento fluído e cunha afinación xusta.

- Adquirir os fundamentos dunha boa técnica: arco paralelo á ponte, afinación estable e ritmo correcto.

- Amosar unha sensibilidade auditiva que permita recoñecer unha boa calidade sonora e afinación xusta.

- Interpretar en público e de memoria un repertorio adecuado ao nivel como mínimo nunha audición durante o curso

- Dominar tódolos golpes de arco traballados e combinacións dos mesmos, coidando a calidade sonora.

- Estudiar e interpretar de memoria correctamente en cada trimestre os seguintes contidos:

Primeiro trimestre

- Escalas en tódalas formacións (en 1ª e media posición) con arpexios combinando golpes de arco e ritmos.
- Exercicios de técnica.
- Dúas obras ou estudos do nivel correspondente.

Segundo trimestre

- Escalas en tódalas formacións (en 1ª, media e 3ª posición) con arpexios, combinando golpes de arco e ritmos.
- Exercicios de técnica
- Dúas obras ou estudos do nivel correspondente.

Terceiro trimestre

- Escalas con arpexios en tódalas formacións (en 1ª, media e 3ª posición), combinando golpes de arco e ritmos.
- Exercicios de técnica
- Dúas obras ou estudos do nivel correspondente.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Procedementos

Coa finalidade de adaptarse a cada situación e ás necesidades do alumnado, os procedementos e ferramentas de avaliación serán múltiples e variadas. Os principais procedementos serán:

a) Observación sistemática. A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) Probas prácticas. Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizarán, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o

desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias. Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis á hora de avaliar ao alumnado.

c) Outras. A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensa e sabe, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Ferramentas de avaliación

Rexistro do profesorado. Onde se anotarán comentarios e análises sobre os avances, así como as cualificacións de cada sesión.

Diario de estudo do discente. Organizaranse os obxectivos semanais. O discente será o responsable de organizar o traballo día a día na libreta, así como de apuntar as dúbidas que lle poidan xurdir durante o estudo, revisándose todo posteriormente en cada clase.

Gravacións de audio e vídeo. Sempre que se conte coa autorización das familias, as clases, ensaios e audicións serán gravadas, permitíndolle ao discente visualizalas posteriormente. Será un instrumento imprescindible para adquirir unha maior autonomía e un sentido crítico de carácter construtivo e obxectivo. O profesorado terá tamén a ocasión de realizar posteriores escoitas que lle axudarán a avaliar dun xeito máis xusto e analítico.

Criterios de cualificación

Nos **Procedementos Ordinarios**, a nota trimestral será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliábeis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

Traballo semanal: 60%	Audición: 40%
Criterios técnicos: 45%	Criterios técnicos: 45%
Criterios estéticos: 35%	Criterios estéticos: 35%
Criterios actitudinais: 20%	Criterios actitudinais: 20%

No caso de non ter realizado audición nese trimestre, a porcentaxe do traballo semanal pasará a ser do 100%.

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Nas **Probas Extraordinarias, ampliación de matrícula e alumnado que non asiste regularmente ás clases** (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), aplicarase as seguintes porcentaxes:

Proba Extraordinaria: 100%
Criterios técnicos: 60%
Criterios estéticos: 40%

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado **6.3.5. Recursos didácticos orientativos** e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.3.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probas extraordinarias

Aqueles alumnos que non superaran a materia de xeito ordinario disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma. Nela deberán amosar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

O repertorio para a proba extraordinaria deberá acordarse co docente será notificado no seu correspondente informe de avaliación negativo, entregado xunto co boletín de notas ou enviado a través da plataforma Centros-Net.

6.3.5 Recursos didácticos orientativos

Cohen, M.: Superstudies for viola, book II. Faber.

Colledge, K. and H.: Fast forward. Boosey & Hawkes.

Corrette, M.: Menuett. Schott VAB 39

Hartung-Ehlert, H.: Gemeinsam von Anfang an. Bärenreiter.

Hofmann, R. : Estudios Op. 86. Peters.

Mackay, N.: Position changing for the viola. Oxford university Press.

Mateu, E.: Escalas y arpeggios. Real Musical.

Nelson, Sh.: Piece by piece. Boosey & Hawkes.

Nelson, Sh.: Technitunes. Boosey & Hawkes.

Nelson, Sh.: Keytunes. Boosey & Hawkes.

Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.

Sassmannshaus, E. and K.: Early Start on the Viola. Baerenreiter.

Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.

Volmer, B.: Bratschenschule, Schott.

Wohlfahrt: Estudios Op. 45. Peters.

6.4 Secuenciación do curso – 4º Grao Elemental

6.4.1 Obxectivos

O1. Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos.

O2. Demostrar unha sensibilidade auditiva que permita o control permanente da afinación e o perfeccionamento continuo da calidade sonora.

O3. Coñecer as características e as posibilidades sonoras do instrumento e sabelas empregar, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.

O4. Adquirir e desenvolver progresivamente mediante o estudo de escalas, arpexios e exercicios específicos destrezas técnicas que favorezan as capacidades interpretativas.

O5. Interpretar (a só, en grupo ou con acompañamento de piano) estudos e obras de diferentes épocas e estilos, que inclúan esixencias técnicas do nivel correspondente (cambios de posición, vibrato, expresividade, golpes de arco variados, trinos) respectando as indicacións da partitura.

O6. Demostrar facilidade na lectura a primeira vista de fragmentos apropiados para este nivel.

O7. Coñecer as partes do instrumento e do arco, poñer en práctica as pautas básicas de limpeza e mantemento do mesmo e coidar do material de traballo.

O8. Afianzar técnicas de estudo correctas e eficaces: organización do tempo, traballo autónomo, constante auto avaliación e escoita activa; e amosarse receptivo ás indicacións do docente.

O9. Interpretar en público fomentando o uso da memoria, capacidade comunicativa e expresiva e respectando o protocolo de concerto.

O10. Demostrar unha conciencia corporal procurando unha economía muscular e movementos fluídos e libres de tensión.

O11. Adquirir unha boa articulación nos dedos da man esquerda e unha maior velocidade de execución mantendo a man relaxada.

O12. Promover a práctica individual e de conxunto, como medio para fomentar o traballo cooperativo, a solidariedade e o respecto polas achegas dos outros.

O13. Perfeccionar os cambios á 2ª e 3ª posición e introducir a 4ª posición con escalas e exercicios específicos.

O14. Dominar tódolos golpes de arco traballados, mantendo unha boa calidade sonora e unha distribución de arco adecuada ás necesidades expresivas e de fraseo.

O15. Afianzar o uso do vibrato e dos diferentes tipos

6.4.2 Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Profundización sobre a afinación do instrumento de xeito autónomo

C3. Profundización sobre as características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio de tódalas formacións na 1ª - 3ª posición.

C4.1 Escalas e arpexios maiores e menores con cambios de posición

C4.2 Exercicios de perfeccionamento dos cambios de posición. Introducción á 4ª posición.

C4.3 Profundización no uso do vibrato e os seus diferentes tipos. Aplicación nos estudos e obras

C4.4 Profundización no traballo das dobres cordas

C4.5 Continuación no traballo dos harmónicos naturais

C4.6 Práctica de cromatismos e exercicios de 3ª, 4ª y 6ª rotas.

C5. Produción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto, correcta distribución do arco

e aplicación das distintas articulacións.

C5.2 Perfeccionamento dos exercicios de cambio de corda.

C5.3 Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, martelé e legato, spiccato.

C6. Desenvolvemento da velocidade da man esquerda.

C6.1 Exercicios para a articulación e independencia dos dedos da man esquerda.

C6.2 Práctica do trino.

C7. Ampliación dos recursos musicais e expresivos.

C7.1 Profundización na execución de diferentes matices e dinámicas.

C7.2 Comprensión e aplicación dos distintos termos musicais que aparecen no repertorio traballado (a tempo, da capo, dolce, tempo l...).

C7.3 Exercicios de vibrato e os seus diferentes tipos

C8. Entrenamento permanente y progresivo da memoria. Memorización de obras ou estudos do nivel correspondente.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Dominio da lectura na clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presenten esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público coñecendo o protocolo de concerto e mostrando capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

C13. Práctica de conxunto: dous, tres e catro voces. Coñecemento e comprensión dos xestos necesarios para tocar en grupo. Adaptación ao conxunto cunha boa afinación e ritmo.

6.4.3 Avaliación

A avaliación realizarase desde os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo segundo marca o artigo 2o da Orde de avaliación do 8 de febreiro de 2008 e será continua, integradora, globalizada e personalizada.

A avaliación inicial ou diagnóstica determinará en que punto de aprendizaxe se atopa o alumnado e o traballo que realizou de maneira autónoma durante os períodos non lectivos. Servirá para enfocar a aprendizaxe de forma personalizada segundo o nivel de cada alumno e en atención á diversidade. Utilizarase tamén ao comezo de cada sesión durante o seguimento das tarefas do alumnado para avaliar o traballo individual entre sesións.

A avaliación continua realizarase ao longo de todo o curso mediante a observación sistemática e diaria, a comunicación co alumnado e o seguimento de tarefas.

A avaliación final levarase a cabo ao finalizar cada trimestre, sendo especialmente relevante a de final de curso.

Criterios de avaliación

CA1. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CAc

CA2. Coñecer e dominar tódolos golpes de arco traballados e combinacións dos mesmos e empregar de xeito consciente e deliberado unha distribución de arco adecuada ás necesidades técnicas e musicais CT

CA3. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA4. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CAc

CA5. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA6. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CAc

CA7. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e presentando unha afinación xusta e son adecuado CT, CE

CA8. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CAc

CA9. Prestar atención ás indicacións do docente e mostrar interese nunha boa execución das mesmas CAc

CA10. Amosar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA11. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA12. Amosar fluidez e movementos libres de tensión nos cambios de posición e realízalos cunha afinación xusta.

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

CA14. Empregar o vibrato nos seus diferentes tipos acorde ás necesidades expresivas no repertorio traballado

CA15. Amosar unha boa comunicación xestual na práctica de conxunto, sensibilidade auditiva e capacidade de reacción e axuste na interpretación.

CAc: Criterio actitudinal / CT: Criterio técnico / CE: Criterio estético

Mínimos esixibles

- Adquirir unha posición correcta do instrumento e do arco mantendo unha boa postura corporal e economía muscular

- Aplicar nas obras e estudos unha boa distribución de arco de xeito deliberado

- Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda nas primeiras 3 posicións

- Adquirir unha posición relaxada da man esquerda e unha boa articulación e coordinación co movemento do arco

- Dominar os cambios de posición realizando un movemento fluído e cunha afinación xusta.

- Adquirir os fundamentos dunha boa técnica: arco paralelo á ponte, afinación estable e ritmo correcto.

- Amosar unha sensibilidade auditiva que permita recoñecer unha boa calidade sonora e afinación xusta.

- Interpretar en público e de memoria un repertorio adecuado ao nivel como mínimo nunha audición durante o curso

- Dominar tódolos golpes de arco traballados e combinacións dos mesmos, coidando a calidade sonora.

- Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces.

- Manifestar a capacidade de tocar ao mesmo tempo que escoitar de maneira activa ao resto dos instrumentos do conxunto musical.

- Empregar o vibrato no repertorio traballado

- Estudiar e interpretar de memoria correctamente en cada trimestre os seguintes contidos:

Primeiro trimestre

- Escalas en tódalas formacións (ata 3ª posición) con arpeixos combinando golpes de arco e ritmos.
- Exercicios de técnica.
- Dúas obras ou estudos do nivel correspondente.

Segundo trimestre

- Escalas en tódalas formacións (ata 4ª posición) con arpeixos, combinando golpes de arco e ritmos.
- Exercicios de técnica
- Dúas obras ou estudos do nivel correspondente.

Terceiro trimestre

- Escalas con arpeixos en tódalas formacións (ata 4ª posición) con arpeixos), combinando golpes de arco e ritmos.
- Exercicios de técnica
- Dúas obras ou estudos do nivel correspondente.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Procedementos

Coa finalidade de adaptarse a cada situación e ás necesidades do alumnado, os procedementos e ferramentas de avaliación serán múltiples e variadas. Os principais procedementos serán:

a) Observación sistemática. A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) Probas prácticas. Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizarán, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias. Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis á hora de avaliar ao alumnado.

c) Outras. A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensa e sabe, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Ferramentas de avaliación

Rexistro do profesorado. Onde se anotarán comentarios e análises sobre os avances, así como as cualificacións de cada sesión.

Diario de estudo do discente. Organizaranse os obxectivos semanais. O discente será o responsable de organizar o traballo día a día na libreta, así como de apuntar as dúbidas que lle poidan xurdir durante o estudo, revisándose todo posteriormente en cada clase.

Gravacións de audio e vídeo. Sempre que se conte coa autorización das familias, as clases, ensaios e audicións serán gravadas, permitíndolle ao discente visualizalas posteriormente. Será un instrumento imprescindible para adquirir unha maior autonomía e un sentido crítico de carácter construtivo e obxectivo. O profesorado terá tamén a ocasión de realizar posteriores escoitas que lle axudarán a avaliar dun xeito máis xusto e analítico.

Criterios de cualificación

Nos **Procedementos Ordinarios**, a nota trimestral será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliáveis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

Traballo semanal: 60%	Audición: 40%
Criterios técnicos: 45%	Criterios técnicos: 45%
Criterios estéticos: 35%	Criterios estéticos: 35%
Criterios actitudinais: 20%	Criterios actitudinais: 20%

No caso de non ter realizado audición nese trimestre, a porcentaxe do traballo semanal pasará a ser do 100%.

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Nas **Probas Extraordinarias** e **alumnado que non asiste regularmente ás clases** (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), aplicarase as seguintes porcentaxes:

Proba Extraordinaria: 100%
Criterios técnicos: 60%
Criterios estéticos: 40%

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

6.4.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Procedementos de recuperación extraordinarios

Aqueles alumnos que non superaran a materia de xeito ordinario disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma. Nela deberán amosar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

O repertorio para a proba extraordinaria deberá acordarse co docente será notificado no seu correspondente informe de avaliación negativo, entregado xunto co boletín de notas ou enviado a través da plataforma Centros-Net.

6.4.5 Recursos didácticos orientativos

- Bach, J.S.: Minueto I y II (1a Suite para violonchelo solo). Chester Music.

- Bach, J.S.: Bourrée I y II (3a Suite para violonchelo solo). Chester Music.
- Cohen, M.: Superstudies for viola, book II. Faber.
- Cohen, M.: Technique takes off!. Faber.
- Corrette, M.: Zwei sonaten. Schott VAB 39.
- Fiocco, H.: Allegro. Bosworth.
- Forbes, W.: A first book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Hartung-Ehlert, H.: Gemeinsam von Anfang an. Bärenreiter.
- Hofmann, R. : Estudios Op. 86. Peters.
- Mackay, N.: Position changing for the viola. Oxford university Press.
- Mackay, N.: Easy position tunes for viola. Oxford university Press.
- Marcello, B.: Sonata en Do maior para viola y continuo. IMC.
- Mateu, E.: Escalas y arpeggios. Real Musical.
- Nelson, Sh.: Technitunes. Boosey & Hawkes.
- Nelson, Sh.: Keytunes. Boosey & Hawkes.
- Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.
- Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.
- Telemann, G. Ph.: Concerto en Sol Maior para viola e orquestra. Bärenreiter.
- Uhl, A.: Dreiig Etüden für Viola. Schott VAB 44.
- Vivaldi, A.: Sonata en Mi menor RV 40. IMC.
- Volmer, B.: Bratschenschule, Schott.
- Wohlfahrt: Estudios Op. 45. Peters.
- Varios: L'Alto Classique, Vol B. Comb

6.5 Secuenciación do curso – 1º Grao Profesional

6.5.1 Obxectivos (en grosso os mínimos exixibles).

- **Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.)**

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación correctas.**

- **Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.**

- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.

- Desenvolver o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista que permita a participación nun conxunto e ter acceso a un repertorio máis amplo.

- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente.

- **Interpretar unha selección de estudos e obras a só e/ou con acompañamento de piano e outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios (escalas, arpexios, escalas en dobres cordas, etc.) que determine o/a profesor/a.**

6.5.2 Contidos (en grosso os mínimos exixibles).

- **Golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados (legato, martelé, spiccato...).**

- Coñecemento do repertorio do período barroco e as súas características principais.

- Lectura a primeira vista.

- **Desenvolvemento do fraseo, son e vibrato.**

- **Evolución da afinación**

- **Cambios de posición**

- **Velocidade e distribución de arco**

- Arpexios e introdución ás dobres cordas e harmónicos naturais.

- Interpretación en conxunto

- **Interpretación de obras axeitadas nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...**

- **Velocidade de man esquerda**
- Memoria

De xeito orientativo, para acadar estes obxectivos e contidos, programárase a seguinte secuenciación por trimestre:

I TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...) e arpexio (brancas, negras...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Tempo ou tempos dunha sonata ou concerto.

II TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

III TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda e iniciación ás dobres cordas en escalas (terceiras, sextas, octavas...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

6.5.3 Avaliación

Criterios de avaliación (en goso os mínimos exixibles).

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual a través do interese e o esforzo (CA)

- **Amosar cambios de posición de xeito fluído e relaxado (CT)**

- **Control e execución de golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados (legato, martelé, spiccato...) (CT)**

- Desenvolver e amosar fluidez na lectura a primeira vista de pasaxes axeitados ao curso no que nos atopamos (CT)

- **Desenvolver as nocións de fraseo, son e vibrato mediante estudos e obras axeitadas (CT – CE)**

- **Dominar a afinación (CT)**

- **Amosar un control da velocidade e distribución de arco e da man esquerda (CT - CE)**
- **Interpretar repertorio do período barroco e coas súas características principais (CT - CE)**
 - Interpretar en conxunto as exercicios, estudos e/ou obras (CT - CE)
 - Utilizar a memoria como recurso técnico-musical (CT)
 - **Utilizar o vibrato nas diferentes pezas (CT - CE)**
 - **Amosar un son acorde fluído e controlado (CT)**
 - **Amosar un control da velocidade e distribución de arco e da man esquerda (CT - CE)**
- **Executar dobres cordas e harmónicos naturais de xeito correcto (CT)**

Mínimos esixibles

Estes mínimos están marcados nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación en groso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Ao longo do curso se avaliará ao alumnado cos diferentes tipos de avaliacións:

- **inicial:** para coñecer o nivel do alumnado no curso que comeza e detectar todas aquelas necesidades que poidan afectar ao proceso de ensinanza-aprendizaxe
- **continua ou sumativa:** ao longo do curso segundo a súa evolución actitude e interese en cada unha das clases, audicións ou actividades
- **final:** onde se terá en conta toda a súa evolución.

No caso do alumnado que non asista ás clases de xeito regular (que teña a metade ou máis de faltas xustificadas e/ou inxustificadas), este terá dereito a unha proba final.

Procedementos alternativos

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

- a) *Observación sistemática.* A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o/a profesor/a pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un

seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) *Probas prácticas.* Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao largo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poidan demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.

Propoñerase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

c) *Outras.* A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensa e sabe, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Criterios de cualificación

✓ Nos Procedementos Ordinarios, **o alumnado que asista regularmente ás clases**, a nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliáveis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

1.Criterios Técnicos - 45 % <u>CT</u>	2.Criterios Estéticos – 35 % <u>CE</u>	3. Criterios Actitudinais – 20% <u>CA</u>
Afinación Igualdade de golpes de arco Articulación Lectura a vista Posición corporal	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros	Puntualidade Atención ás indicacións do/a docente Protocolo de actuación nas actuación públicas. Implicación na materia Coidado do instrumento Indumentaria correcta no concerto e/ou actuacións que así o precisen por indicación do/a Docente.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

A cualificación trimestral de cada alumno/a consistirá na suma e ponderación da valoración dos criterios de cualificación aquí amosados e que estarán reflectidos no Libro de Aula do docente, xunto coas notas e seguimento de cada unha das clases, audicións e/ou concertos do curso.

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

✓ **O alumnado que NON asista regularmente ás clases** (que teñan a metade ou mais de ausencias, xustificadas e/ou non), **o alumnado que opte a Matrícula Excepcional** (ampliación de matrícula) e nas **Probas Extraordinarias**, a nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Empaste Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado **6.5.5. Recursos didácticos orientativos** e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.5.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probas extraordinarias

O alumnado que non superara a convocatoria ordinaria, terá a posibilidade de presentarse á Convocatoria Extraordinaria na interpretará as pezas, estudos... No Informe de Avaliación Negativa especificarase os obxectivos e contidos non acadados, así como todo o que teña que ver ca proba a realizar; será enviado por Centros Net e/ou axuntarse ao Boletín de Cualificacións.

6.5.5 Recursos didácticos orientativos

- Bach, J.S.: Suite N^o1 para violonchelo solo(transcrita para viola). Chester Music.
- Cambini, G.: 6 konzertante Duos für zwei violen. Amadeus.

- Cohen, M.: Technique takes off!. Faber.
- Corrette, M.: Zwei sonaten. Schott VAB 39.
- Corrette, M.: Sonata en SibM para viola y continuo. Amadeus..
- Forbes, W.: A first book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Hofmann, R.: Estudios Op. 86. Peters.
- Hummel, B.: Sonatina N°1. Simrock.
- Kalliwoda, J.W.: 6 Nocturnes Op 186. Peters.
- Kayser, H.E.: 36 Elementary and Progressive studies for the viola. Schirmer.
- Mackay, N.: Position changing for the viola. Oxford university Press.
- Mackay, N.: Easy position tunes for viola. Oxford university Press.
- Mateu, E.: Escalas y arpeggios. Real Musical.
- Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.
- Schradieck, H.: Escuela de la técnica para la viola. IMC.
- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Sitt, H.: Album leaves. Peters.
- Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.
- Telemann, G. Ph.: Concerto en Sol Maior para viola e orquesta. Bärenreiter.
- Telemann, G. Ph.: Concerto en Sol Maior para dúas violas e orquesta. Schott.
- Telemann, G. Ph.: Sonata en SibM para viola e baixo continuo. Schott.
- Uhl, A.: Dreiig Etüden für Viola. Schott VAB 44.
- Vivaldi, A.: Sonata en Mi menor RV 40. IMC.
- Volmer, B.: Viola-Etüden. Schott.
- Wohlfahrt: Estudios Op. 45. Peters.

6.6 Secuenciación do curso – 2º Grao Profesional

6.6.1 Obxectivos (en groso os mínimos exixibles)

- **Continuar a desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando ás posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.)**

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados.**
- **Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.**

- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.

- Desenvolver o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

- Comezar a familiarizarse coas diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista que permita a participación nun conxunto e ter acceso a un repertorio máis amplo.

- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente.

- **Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano e outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios (escalas, arpexios, escalas en dobres cordas, etc.) que determine o/a profesor/a.**

6.6.2 Contidos (en groso os mínimos exixibles)

- **Golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados (legato, martelé, spiccato...).**

- **Cambios de posición**

- Coñecemento do repertorio do período barroco e as súas características principais.

- Lectura a primeira vista.

- **Desenvolvemento do fraseo, son e vibrato.**

- **Evolución da afinación**

- **Velocidade e distribución de arco**

- **Arpexios e introdución ás dobres cordas e harmónicos naturais.**

- **Interpretación en conxunto**

- **Interpretación de obras axeitadas nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...**

- **Velocidade de man esquerda**
- Memoria

De xeito orientativo, para acadar estes obxectivos e contidos, programarase a seguinte secuenciación por trimestre:

I TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...) e arpexio (brancas, negras...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Tempo ou tempos dunha sonata ou concerto.

II TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

III TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda e iniciación ás dobres cordas en escalas (terceiras, sextas, octavas...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

6.6.3 Avaliación

Criterios de avaliación (en grosso os mínimos exixibles)

- **Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual a través do interese e o esforzo (CA)**

- Desenvolver e amosar fluidez na lectura a primeira vista de pasaxes axeitados ao curso no que nos atopamos (CT)

- **Evolucionar a afinación (CT)**

- **Amosar un control da velocidade e distribución de arco e da man esquerda (CT - CE)**

- Estudar e traballar arpexios (CT)

- Interpretar en conxunto as exercicios, estudos e/ou obras (CT - CE)
- Utilizar a memoria como recurso técnico-musical (CT - CE)
- **Amosar cambios de posición de xeito fluído e relaxado e interpretar pasaxes en posicións fixas (a partir de V posición) (CT)**
 - **Aplicar de xeito correcto golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados (legato, martelé, spiccato...) (CT)**
 - **Interpretar repertorio do período barroco coas súas características principais (CT - CE)**
 - **Dominar o fraseo a través dos recursos técnicos adquiridos (CE)**
 - **Amosar un son fluído e controlado a través das obras, estudos... (CT)**
 - **Utilizar o vibrato nas diferentes pezas (CT - CE)**
 - **Dominar a afinación da viola (CT)**
 - Executar dobres cordas e harmónicos naturais de xeito correcto (CT)

Mínimos esixibles

Estes mínimos están marcados nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación en groso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Ao longo do curso se avaliará ao alumnado cos diferentes tipos de avaliacións:

- **inicial:** para coñecer o nivel do alumnado no curso que comeza e detectar todas aquelas necesidades que poidan afectar ao proceso de ensinanza-aprendizaxe
- **continua ou sumativa:** ao longo do curso segundo a súa evolución actitude e interese en cada unha das clases, audicións ou actividades
- **final:** onde se terá en conta toda a súa evolución.

No caso do alumnado que non asista ás clases de xeito regular (que teña a metade ou máis de faltas xustificadas e/ou inxustificadas), este terá dereito a unha proba final.

Procedementos alternativos

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

a) *Observación sistemática.* A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) *Probas prácticas.* Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizarán, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poidan demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.

Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

c) *Outras.* A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensan e saben, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Criterios de cualificación

- ✓ No Procedemento Ordinario, **o alumnado que asista regularmente ás clases**, a nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliáveis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 45 %	2.Criterios Estéticos – 35 %	3. Criterios Actitudinais – 20%
<u>CT</u>	<u>CE</u>	<u>CA</u>
Afinación Igualdade de golpes de arco Articulación Lectura a vista Posición corporal	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros	Puntualidade Atención ás indicacións do/a docente Protocolo de actuación nas actuación públicas. Implicación na materia Coidado do instrumento Indumentaria correcta no concerto e/ou actuacións que así o precisen por indicación do/a Docente.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

A cualificación trimestral de cada alumno/a consistirá na suma e ponderación da valoración dos criterios de cualificación aquí amosados e que estarán reflectidos no Libro de Aula do docente, xunto coas notas e seguimento de cada unha das clases, audicións e/ou concertos do curso.

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

✓ **O alumnado que NON asista regularmente ás clases** (que teñan a metade ou mais de ausencias, xustificadas e/ou non), **o alumnado que opte a Matrícula Excepcional** (ampliación de matrícula) e nas **Probas Extraordinarias**, a nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado **6.6.5. Recursos didácticos orientativos** e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.6.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probos extraordinarios

O alumnado que non superara a convocatoria ordinaria, terá a posibilidade de presentarse á Convocatoria Extraordinaria na interpretará as pezas, estudos... No Informe de Avaliación Negativa especificarase os obxectivos e contidos non acadados, así como todo o que teña que ver ca proba a realizar; será enviado por Centros Net e/ou axuntarse ao Boletín de Cualificacións.

6.6.5 Recursos didácticos orientativos

- Bach, J.S.: Suite n.1 para violonchelo solo (transcrita para viola). Chester Music.
- Bach, J.S.: Brandenburg Concerto N° 6 Si b M (1º mvto.). Hinrichsen.

- Bach, W. F.: Dúos para dos violas. Breitkopf.
- Blumenstengel, A.: Twenty-four studies OP33. IMC.
- Bruni, A.B.: Metodo per viola seguito da 25 Studi. Ricordi.
- Cambini, G.: 6 konzertante Duos für zwei violen. Amadeus.
- Cohen, M.: Technique takes off!. Faber.
- Corrette, M.: Zwei sonaten. Schott VAB 39.
- Corrette, M.: Sonata en SibM para viola y continuo. Amadeus.
- Ferguson, H.: 4 kleine Stücke OP6. Boosey.
- Flackton, W.: Sonatas para viola y continuo. Schott, Doblinger, Amadeus.
- Forbes, W.: A first book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Forbes, W.: A second book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Hofmann, R. : Estudios Op. 86. Peters.
- Hummel, B.: Sonatina N°1. Simrock.
- Kalliwoda, J.W.: 6 Nocturnes Op 186. Peters.
- Kayser, H.E.: 36 Elementary and Progressive studies for the viola. Schirmer.
- Mackay, N.: Position changing for the viola. Oxford university Press.
- Mackay, N.: Easy position tunes for viola. Oxford university Press.
- Mateu, E.: Escalas y arpeggios. Real Musical.
- Pleyel, I.: 6 Duos OP8 para dos violas. Peters.
- Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.
- Schradieck, H.: Escuela de la técnica para la viola. IMC.
- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Sitt, H.: Album leaves. Peters.
- Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.
- Telemann, G. Ph.: Concerto en Sol Maior para viola e orquestra. Bärenreiter.
- Telemann, G. Ph.: Concerto en Sol Maior para dúas violas e orquestra. Schott.
- Telemann, G. Ph.: Sonata en SibM para viola e baixo continuo. Schott.
- Uhl, A.: Dreiig Etüden für Viola. Schott VAB 44.
- Vivaldi, A.: Sonata en Mi menor RV 40. IMC.
- Volmer, B.: Viola-Etüden. Schott.
- Wohlfahrt: Estudios Op. 45. Peters.

6.7 Secuenciación do curso – 3º Grao Profesional

6.7.1 Obxectivos (en groso os mínimos exixibles)

- **Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo. (Relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.)**

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados.**

- **Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.**

- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.

- Afondar nos coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música.

- **Ser especialmente coidadoso coa afinación e coa calidade de son.**

- Desenvolver o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista que permita a participación nun conxunto e ter acceso a un repertorio máis amplo.

- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente.

- **Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano e outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios (escalas, arpexios, escalas en dobres cordas, etc.) que determine o/a docente.**

6.7.2 Contidos (en groso os mínimos exixibles)

- Dobres cordas e acordes de 3 notas

- Iniciación á polifonía

- **Evolución da velocidade e pulsación na execución de pasaxes**

- **Traballo e evolución de golpes de arco á corda e saltados e iniciación no staccato volante e spiccato volante**

- Evolución de harmónicos naturais

- **Afinación**

- **Control do arco**

- **Interpretación de obras axeitadas nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...**

- Lectura a vista
- **Velocidade de man esquerda**
- Memoria

De xeito orientativo, para acadar estes obxectivos e contidos, programárase a seguinte secuenciación por trimestre:

I TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...) e arpexio (brancas, negras...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Tempo ou tempos dunha sonata ou concerto.

II TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

III TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda e iniciación ás dobres cordas en escalas (terceiras, sextas, octavas...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

6.7.3 Avaliación

Criterios de avaliación (en grosa os mínimos exixibles)

- **Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual a través do interese e o esforzo (CA)**

- **Dominar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitan o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)**

- **Interpretar repertorio do período barroco e clásico e interpretalo coas súas principais características (CT – CE)**

- Desenvolver a lectura a primeira vista a través de pasaxes acordes do nivel ao curso no que nos atopamos. (CT)

- Adquirir un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente (CT - CA)

- **Empregar a afinación e velocidade da man esquerda de xeito correcto (CT - CE)**

- **Dominar a velocidade e a distribución do arco (CT – CE)**

- Executar dobres cordas e harmónicos naturais en exercicios, estudos ou obras (CT)

- **Realizar cambios de posición e estudo en posicións fixas altas (máis aló da VII posición) (CT)**

- **Interpretar obras, estudos ou exercicios con polifonía (CT – CE)**

- Realizar ensaios, audicións e concertos en conxunto (CT – CE)

- **Interpretar fragmentos musicais empregando a medida, tempo e afinación axeitados ó nivel do curso, utilizando, entre outros, a memorización como recurso, así como as dinámicas que aparecen na partitura (CT – CE)**

- **Interpretar o repertorio traballado cun esforzo e resposta corporal correcta e relaxada e acorde ao curso (CT - CA)**

- **Dominar golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados e interpretar golpes de arcos como o staccato e spiccato volante de xeito básico (CT)**

- Utilizar a memoria como recurso técnico-musical

Mínimos esixibles

Estes mínimos están marcados nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación en groso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Ao longo do curso se avaliará ao alumnado cos diferentes tipos de avaliacións:

- **inicial:** para coñecer o nivel do alumnado no curso que comeza e detectar todas aquelas necesidades que poidan afectar ao proceso de ensinanza-aprendizaxe

- **continua ou sumativa:** ao longo do curso segundo a súa evolución actitude e interese en cada unha das clases, audicións ou actividades

- **final:** onde se terá en conta toda a súa evolución.

No caso do alumnado que non asista ás clases de xeito regular (que teña a metade ou máis de faltas xustificadas e/ou inxustificadas), este terá dereito a unha proba final.

Procedementos alternativos

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

a) *Observación sistemática.* A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenrolo do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) *Probas prácticas.* Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao largo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poidan demostrar a asimilación e o desenrolo dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.

Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

c) *Outras.* A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensan e saben, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Criterios de cualificación

- ✓ Nos Procedementos Ordinarios, **o alumnado que asista regularmente ás clases**, a nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliábeis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 45 % <u>CT</u>	2.Criterios Estéticos – 35 % <u>CE</u>	3. Criterios Actitudinais – 20% <u>CA</u>
Afinación Igualdade de golpes de arco Articulación Lectura a vista Posición corporal	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros	Puntualidade Atención ás indicacións do/a docente Protocolo de actuación nas actuacións públicas. Implicación na materia Coidado do instrumento Indumentaria correcta no concerto e/ou actuacións que así o precisen por indicación do/a Docente.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

A cualificación trimestral de cada alumno/a consistirá na suma e ponderación da valoración dos criterios de cualificación aquí amosados e que estarán reflectidos no Libro de Aula do docente, xunto coas notas e seguimento de cada unha das clases, audicións e/ou concertos do curso.

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

- ✓ **O alumnado que NON asista regularmente ás clases** (que teñan a metade ou mais de ausencias, xustificadas e/ou non), **o alumnado que opte a Matrícula Excepcional**

(ampliación de matrícula) e nas **Probas Extraordinarias**, a nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado **6.7.5. Recursos didácticos orientativos** e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.7.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probos extraordinarios

O alumnado que non superara a convocatoria ordinaria, terá a posibilidade de presentarse á Convocatoria Extraordinaria na interpretará as pezas, estudos... No Informe de Avaliación Negativa especificarase os obxectivos e contidos non acadados, así como todo o que teña que ver ca proba a realizar; será enviado por Centros Net e/ou axuntarse ao Boletín de Cualificacións.

6.7.5 Recursos didácticos orientativos

- Forbes, W.: A second book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Forbes, W.: A third book of scales and arpeggios for viola players. OUP.

- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Schradieck, H.: Escuela de la técnica para la viola. IMC.
- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Volmer, B.: Viola-Etüden. Schott.
- Bach, W. F.: Dúos para dos violas. Breitkopf.
- Stamitz, C.: Sechs Duette für zwei violen. Schott.
- Nardini, P.: Sechs Duette. Schott.
- Telemann, G.Ph.: 6 Sonate-Canon. IMC.
- Bach, C.Ph.E.: Sonata für viola und cembalo, g minor. Schott.
- Graun, J.G.: Sonate N°1 für viola und cembalo, B dur. Breitkopf.
- Glazunov, A.: Elegia OP44. Belaieff.
- Hindemith, P.: Meditation. Schott.
- Bloch, E.: Processional. Schirmer.
- Bach, J.S.: Suite N°1 para violonchelo solo (transcrita para viola). Chester Music.
- Bach, J.S.: Suite N°2 para violonchelo solo (transcrita para viola). Chester Music.
- Telemann, G.Ph.: 12 Fantasien (orig. für violin). McGinnis.
- Wanhall, J.B.: Konzert in C (1° y 2° mvtos.). IMC.
- Schubert, J.: Konzert in C (1er mvto.) Schott.

6.8 Secuenciación do curso – 4º Grao Profesional

6.8.1 Obxectivos (en groso os mínimos exixibles)

- **Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando ás posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.).**

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitadas.**

- **Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.**

- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.

- Continuar a evolución dos coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música.

- **Evolucionar a afinación e a calidade do son.**

- Desenvolver o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista que permita a participación nun conxunto e ter acceso a un repertorio máis amplo.

- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente.

- **Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano e outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios (escalas, arpexios, escalas en dobres cordas, etc.) que determine o/a docente.**

6.8.2 Contidos (en groso os mínimos exixibles)

- **Dobres cordas e acordes de 3 notas**

- **Iniciación á polifonía**

- **Evolución da velocidade e pulsación na execución de pasaxes**

- **Traballo e evolución de golpes de arco á corda e saltados e iniciación de traballo**

de evolución deles como staccato volante e spiccato volante

- Evolución de harmónicos naturais

- **Afinación**

- **Control do arco**

- **Interpretación de obras axeitadas nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...**

- Lectura a vista
- **Velocidade de man esquerda**
- Memoria

De xeito orientativo, para acadar estes obxectivos e contidos, programárase a seguinte secuenciación por trimestre:

I TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...) e arpexio (brancas, negras...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Tempo ou tempos dunha sonata ou concerto.

II TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

III TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda e iniciación ás dobres cordas en escalas (terceiras, sextas, octavas...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

6.8.3 Avaliación

Criterios de avaliación (en groso os mínimos exixibles)

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual a través do interese e o esforzo (CA)
- **Dominar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitan o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)**

- **Interpretar repertorio do período barroco e clásico e interpretalo coas súas principais características (CT – CE)**

- Desenvolver a lectura a primeira vista a través de pasaxes acordes do nivel ao curso no que nos atopamos. (CT)

- Adquirir un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente (CT – CE - CA)

- **Empregar a afinación e velocidade da man esquerda de xeito correcto (CT – CE)**

- **Dominar a velocidade, distribución e control do arco (CT – CE)**

- Executar dobres cordas e harmónicos naturais en exercicios, estudos ou obras (CT)

- **Realizar cambios de posición e estudo en posicións fixas altas (máis aló da VII posición) (CT)**

- **Interpretar obras, estudos ou exercicios con polifonía (CT – CE)**

- Realizar ensaios, audicións e concertos en conxunto (CT – CE)

- **Interpretar fragmentos musicais empregando a medida, tempo e afinación axeitados ó nivel do curso, utilizando, entre outros, a memorización como recurso, así como as dinámicas que aparecen na partitura (CT – CE)**

- **Interpretar o repertorio traballado cun esforzo e resposta corporal correcta e relaxada e acorde ao curso (CT - CA)**

- Interpretar obras de diferentes estilos (CT – CE)

- **Dominar golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados e interpretar golpes de arcos como o staccato e spiccato volante (CT)**

- Utilizar a memoria como recurso técnico-musical (CT)

Mínimos esixibles

Estes mínimos están marcados nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación en groso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Ao longo do curso se avaliará ao alumnado cos diferentes tipos de avaliacións:

- **inicial:** para coñecer o nivel do alumnado no curso que comeza e detectar todas aquelas necesidades que poidan afectar ao proceso de ensinanza-aprendizaxe

- **continua ou sumativa:** ao longo do curso segundo a súa evolución actitude e interese en cada unha das clases, audicións ou actividades

- **final:** onde se terá en conta toda a súa evolución.

No caso do alumnado que non asista ás clases de xeito regular (que teña a metade ou máis de faltas xustificadas e/ou inxustificadas), este terá dereito a unha proba final.

Procedementos alternativos

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

a) *Observación sistemática.* A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenrolo do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) *Probas prácticas.* Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao largo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o desenrolo dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.

Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

c) *Outras.* A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensan e saben, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Criterios de cualificación

- ✓ Nos Procedementos Ordinarios, **o alumnado que asista regularmente ás clases**, a nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliábeis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 45 % <u>CT</u>	2.Criterios Estéticos – 35 % <u>CE</u>	3. Criterios Actitudinais – 20% <u>CA</u>
Afinación Igualdade de golpes de arco Articulación Lectura a vista Posición corporal	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros	Puntualidade Atención ás indicacións do/a docente Protocolo de actuación nas actuacións públicas. Implicación na materia Coidado do instrumento Indumentaria correcta no concerto e/ou actuacións que así o precisen por indicación do/a Docente.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

A cualificación trimestral de cada alumno/a consistirá na suma e ponderación da valoración dos criterios de cualificación aquí amosados e que estarán reflectidos no Libro de Aula do docente, xunto coas notas e seguimento de cada unha das clases, audicións e/ou concertos do curso.

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

- ✓ **O alumnado que NON asista regularmente ás clases** (que teñan a metade ou mais de ausencias, xustificadas e/ou non), **o alumnado que opte a Matrícula Excepcional**

(ampliación de matrícula) e nas **Probas Extraordinarias**, a nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
Afinación	Dinámicas
Golpes de arco	Son
Articulación	Tempo
Interpretación fluída	Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc.
Posición corporal	Planos sonoros
Indicacións da partitura	Matices

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado **6.8.5. Recursos didácticos orientativos** e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.8.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probos extraordinarios

O alumnado que non superara a convocatoria ordinaria, terá a posibilidade de presentarse á Convocatoria Extraordinaria na interpretará as pezas, estudos... No Informe de Avaliación Negativa especificarase os obxectivos e contidos non acadados, así como todo o que teña que ver ca proba a realizar; será enviado por Centros Net e/ou axuntarse ao Boletín de Cualificacións.

6.8.5 Recursos didácticos orientativos

- Forbes, W.: A second book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Forbes, W.: A third book of scales and arpeggios for viola players. OUP.

- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Schradieck, H.: Escuela de la técnica para la viola. IMC.
- Volmer, B.: Viola-Etüden. Schott.
- Bruni, A.B.: Metodo per viola seguito da 25 Studi. Ricordi.
- Kreutzer, R.: 42 Estudios transcritos para viola. Ricordi.
- Varios: Das Studium der Viola, segundo volumen. Bärenreiter.
- Mazas, J.F.: Études Spéciales, OP36, libro I. IMC.
- Stamitz, C.: Sechs Duette für zwei violen. Schott.
- Bruni, A.B.: 3 Sonatas. Schott.
- Nardini, P.: Sechs Duette. Schott.
- Telemann, G.Ph.: 6 Sonate-Canon. IMC.
- Bach, J.S.: Sonaten für viola und obligates cembalo. Schott.
- Boccherini, L.: Sonata für viola und basso continuo. Schott.
- Brunetti, G.: Sonate in D dur für viola und basso continuo. Schott.
- Genzmer, H.: Sonatina für viola und Klavier. Peters.
- Glazunow, A.: Elegia OP44. Belaieff.
- Hindemith, P.: Meditation. Schott.
- Bloch, E.: Processional. Schirmer.
- Bach, J.S.: Suite N°2 para violonchelo solo(transcrita para viola). Chester Music.
- Bach, J.S.: Suite N°3 para violonchelo solo(transcrita para viola). Chester Music.
- Telemann, G.Ph.: 12 Fantasien(oriñal para violín), Billaudot.
- Zelter, K.F.: Konzert für viola D dur. Grahl.
- Pleyel, I.: Concerto pour alto et orchestre OP31. Grahl.

6.9 Secuenciación do curso – 5º Grao Profesional

6.9.1 Obxectivos (en grosso os mínimos exixibles)

- **Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo.(Relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.)**

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitadas.**
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.
- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.
- Continuar a evolución dos coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música.
- Desenvolver o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista que permita a participación nun conxunto e ter acceso a un repertorio máis amplo.
- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente.
- **Evolucionar a afinación e a calidade do son.**
- **Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano e outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios (escalas, arpexios, escalas en dobres cordas, etc.) que determine o/a profesor/a.**

6.9.2 Contidos (en grosso os mínimos exixibles)

- Dobres cordas e acordes de 3 e 4 notas e a súa execución
- **Traballo de máis detalle da polifonía**
- **Traballo de velocidade e mellora da dicción.**
- **Evolución de golpes de arco á corda e saltados e traballo de novos golpes de arco como o ricochet**
- Evolución de harmónicos naturais e traballo de harmónicos artificiais
- **Afinación**
- **Distribución, velocidade e control do arco**

- **Interpretación de obras nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...**

- Lectura a vista
- Memoria

De xeito orientativo, para acadar estes obxectivos e contidos, programarase a seguinte secuenciación por trimestre:

I TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...) e arpexio (brancas, negras...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Tempo ou tempos dunha sonata ou concerto.

II TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

III TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda e iniciación ás dobres cordas en escalas (terceiras, sextas, octavas...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

6.9.3 Avaliación

Criterios de avaliación (en goso os mínimos exixibles)

- **Amosar unha técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)**

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual a través do interese e o esforzo (CA)

- **Interpretar obras do repertorio do período clásico, romántico e do século XX (CT – CE)**

- Evolucionar o traballo de lectura a primeira vista (CT)
- **Interpretar exercicios, obras e/ou estudos afinados (CT)**
- **Controlar o arco en todos os seus ámbitos: velocidade, peso, punto de contacto...**

(CT – CE)

- **Executar obras e estudos con polifonía (CT – CE)**
- Realizar concertos e/ou audicións en conxunto (CT – CE)
- **Dominar os diferentes golpes de arco á corda e saltados, así como a iniciación ao**

ricochet (CT)

- **Empregar o vibrato (CT)**
 - **Executar obras, estudos ou exercicios con dobres cordas, harmónicos naturais e**
- acordes de tres e catro notas e dos harmónicos artificiais (CT)**

• **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso, utilizando, entre outros, a memorización como recurso (CT – CE)**

- **Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual (CT – CE)**
- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito

permanente (CT – CE - CA)

- Amosar interese e esforzo (CA)
- **Interpretar o repertorio traballado cun esforzo e resposta corporal correcta e**

relaxada e acorde ao curso (CT - CA)

Mínimos esixibles

Estes mínimos están marcados nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación en groso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Ao longo do curso se avaliará ao alumnado cos diferentes tipos de avaliacións:

- **inicial:** para coñecer o nivel do alumnado no curso que comeza e detectar todas aquelas necesidades que poidan afectar ao proceso de ensinanza-aprendizaxe

- **continua ou sumativa:** ao longo do curso segundo a súa evolución actitude e interese en cada unha das clases, audicións ou actividades

- **final:** onde se terá en conta toda a súa evolución.

No caso do alumnado que non asista ás clases de xeito regular (que teña a metade ou máis de faltas xustificadas e/ou inxustificadas), este terá dereito a unha proba final.

Procedementos alternativos

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

a) *Observación sistemática.* A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) *Probas prácticas.* Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poidan demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.

Proporase ao alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

c) *Outras.* A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensan e saben, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Criterios de cualificación

- ✓ Nos Procedementos Ordinarios, **o alumnado que asista regularmente ás clases** (non ter a metade ou máis da metade de ausencias xustificadas e/ou non xustificadas) a nota

será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliábeis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 45 %	2.Criterios Estéticos – 35 %	3. Criterios Actitudinais – 20%
<u>CT</u>	<u>CE</u>	CA
<p>Afinación</p> <p>Igualdade de golpes de arco</p> <p>Articulación</p> <p>Lectura a vista</p> <p>Posición corporal</p>	<p>Dinámicas</p> <p>Son</p> <p>Tempo</p> <p>Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc.</p> <p>Planos sonoros</p>	<p>Puntualidade</p> <p>Atención ás indicacións do/a docente</p> <p>Protocolo de actuación nas actuacións públicas.</p> <p>Implicación na materia</p> <p>Coidado do instrumento</p> <p>Indumentaria correcta no concerto e/ou actuacións que así o precisen por indicación do/a Docente.</p>

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

A cualificación trimestral de cada alumno/a consistirá na suma e ponderación da valoración dos criterios de cualificación aquí amosados e que estarán reflectidos no Libro de Aula do docente, xunto coas notas e seguimento de cada unha das clases, audicións e/ou concertos do curso.

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

✓ **O alumnado que NON asista regularmente ás clases** (ter a metade ou máis da metade de ausencias xustificadas e/ou non xustificadas), **o alumnado que opte a Matrícula Excepcional** (ampliación de matrícula) e nas **Probos Extraordinarias**, a nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumno supere os obxectivos e contidos do curso no que está matriculado e os docentes de tódalas materias consideren que pode superar os do seguinte; o protocolo para seguir está detallado nos anexos (9.6).

O/A titor/a do alumnado que desexe ampliar matrícula deberá poñerse en contacto co resto do profesorado ao comezo do curso e dentro dos prazos estipulados polo Centro.

A proba de Viola consistirá na presentación dun programa de tres pezas do curso que quere superar; as pezas poderán ser consultadas no apartado **6.9.5. Recursos didácticos orientativos** e terán que ser cotexadas e aprobadas polo/a docente con tempo suficiente.

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito que o alumnado supere os obxectivos e contidos do curso de tódalas materias

6.9.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probos extraordinarios

O alumnado que non superara a convocatoria ordinaria, terá a posibilidade de presentarse á Convocatoria Extraordinaria na interpretará as pezas, estudos... No Informe de Avaliación Negativa especificarase os obxectivos e contidos non acadados, así como todo o que teña que ver ca proba a realizar; será enviado por Centros Net e/ou axuntarse ao Boletín de Cualificacións.

6.9.5 Recursos didácticos orientativos

- Flesch, C.: Scale System. C. Fischer.
- Forbes, W.: A third book of scales and arpeggios for viola players. OUP.

- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Schradieck, H.: Escuela de la técnica para la viola. IMC.
- Volmer, B.: Viola-Etüden. Schott.
- Campagnoli, A.B.: 42 Capricen for viola. Peters.
- Hoffmeister, F.A.: 12 Viola Etüden. Belwin, Peters.
- Kreutzer, R.: 42 Estudios transcritos para viola. Ricordi.
- Varios: Das Studium der Viola, segundo volumen. Bärenreiter.
- Mazas, J.F.: Études Spéciales, OP36, libro I. IMC.
- Rode, P.: Capricen. Schott.
- Leclair, J.M.: 6 Sonaten, OP12 für zwei violen. Schott.
- Stamitz, C.: Sechs Duette für zwei violen. Schott.
- Bruni, A.B.: 3 Sonatas. Schott.
- Stamitz, C.: Sonate für viola und klavier, B dur. Schott.
- Wanhal, J.: Sonate für viola und klavier, F dur. Schott.
- Hummel, J.N.: Sonate für viola und klavier, E dur. Schott.
- Boccherini, L.: Sonata für viola und basso continuo. Schott.
- Brunetti, G.: Sonate in D dur für viola und basso continuo. Schott.
- Genzmer, H.: Sonatina für viola und Klavier. Peters.
- Benda, G.: Konzert in F. Schott.
- Hindemith, P.: Trauermusik. Schott.
- Bloch, E.: Meditation and Processional. Schirmer.
- Bach, J.S.: Suite N°3 para violonchelo solo(transcrita para viola). Chester Music.
- Bach, J.S.: Suite N°4 para violonchelo solo(transcrita para viola). Chester Music.
- Telemann, G.Ph.: 12 Fantasien(original para violín), Billaudot.
- Hummel, J.N.: Fantasie viola y orquesta. Musica Rara, Kunzelmann.
- Bach, J.C.(Casadesus): Konzert, in c minor. Salabert.
- Haendel, G.F.(Casadesus): Konzert b minor. Salabert.

6.10 Secuenciación do curso – 6º Grao Profesional

6.10.1 Obxectivos (en groso os mínimos exixibles)

- **Desenvolver e aumentar a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando ás posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.)**

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitadas.**

- **Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais capacidade de aprendizaxe progresiva e individual.**

- Ser conscientes da importancia do traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo.

- Continuar a afondar nos coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música.

- **Evolucionar a afinación e a calidade do son.**

- Desenvolver o hábito da memorización e da interpretación en público como técnica de traballo.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista que permita a participación nun conxunto e ter acceso a un repertorio máis amplo.

- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente.

- **Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano e outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios (escalas, arpexios, escalas en dobres cordas, etc.) que determine o/a profesor/a.**

6.10.2 Contidos (en groso os mínimos exixibles)

- Dobres cordas e acordes de 3 e 4 notas e a súa execución

- **Traballo de máis detalle da polifonía**

- **Traballo de velocidade e mellora da dicción.**

- **Evolución de golpes de arco á corda e saltados e traballo de novos golpes de arco como o ricochet**

- Evolución de harmónicos naturais e traballo de harmónicos artificiais

- **Afinación**

- **Distribución, velocidade e control do arco**

- **Interpretación de obras axeitadas ao nivel do alumnado e ao curso que realiza nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...**

- Lectura a vista
- Memoria

De xeito orientativo, para acadar estes obxectivos e contidos, programarase a seguinte secuenciación por trimestre:

I TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...) e arpexio (brancas, negras...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Tempo ou tempos dunha sonata ou concerto.

II TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

III TRIMESTRE

Traballo dunha escala (brancas, negras, corcheas...), arpexio (brancas, negras...) e sobre unha corda e iniciación ás dobres cordas en escalas (terceiras, sextas, octavas...)

Estudo técnico

Exercicios técnicos

Evolución das obras traballadas no trimestre anterior (sonata ou concerto)

6.10.3 Avaliación

Criterios de avaliación (en grosso os mínimos exixibles)

- **Amosar unha técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT).**

- Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual a través do interese e o esforzo (CA)

- **Aplicar os diferentes estilos musicais as obras (CE)**

- **Interpretar obras do repertorio do período clásico, romántico e do século XX (CT – CE)**

- Evolucionar o traballo de lectura a primeira vista (CT)
- **Interpretar exercicios, obras e/ou estudos afinados (CT)**
- **Controlar o arco en todos os seus ámbitos: velocidade, peso, punto de contacto...**

(CT – CE)

- **Executar obras e estudos con polifonía (CT – CE)**
- Realizar concertos e/ou audicións en conxunto (CT – CE)
- **Dominar os diferentes golpes de arco á corda e saltados (CT)**
- **Empregar o vibrato (CT)**
- **Executar obras, estudos ou exercicios con dobres cordas, harmónicos naturais e**

acordes de tres e catro notas e dos harmónicos artificiais (CT)

- **Interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso, utilizando, entre outros, a memorización como recurso (CT – CE)**

- **Amosar a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual (CT – CE)**
- Desenvolver un método de traballo e estudo persoal para convertelo nun hábito permanente (CT – CE - CA)

- **Interpretar o repertorio traballado cun esforzo e resposta corporal correcta e relaxada e acorde ao curso (CT – CA)**

Mínimos esixibles

Estes mínimos están marcados nos obxectivos, contidos e criterios de avaliación en groso.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Ao longo do curso se avaliará ao alumnado cos diferentes tipos de avaliacións:

- **inicial:** para coñecer o nivel do alumnado no curso que comeza e detectar todas aquelas necesidades que poidan afectar ao proceso de ensinanza-aprendizaxe
- **continua ou sumativa:** ao longo do curso segundo a súa evolución actitude e interese en cada unha das clases, audicións ou actividades
- **final:** onde se terá en conta toda a súa evolución.

No caso do alumnado que non asista ás clases de xeito regular (que teña a metade ou máis de faltas xustificadas e/ou inxustificadas), este terá dereito a unha proba final.

Procedementos alternativos

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

a) *Observación sistemática.* A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) *Probas prácticas.* Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poidan demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.

Proporase ao alumnado un mínimo de participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

c) *Outras.* A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensan e saben, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Criterios de cualificación

✓ Nos Procedementos Ordinarios, **o alumnado que asista regularmente ás clases**, a nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliados, e seguindo as seguintes porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 45 %	2.Criterios Estéticos – 35 %	3. Criterios Actitudinais – 20%
<u>CT</u>	<u>CE</u>	<u>CA</u>
Afinación Igualdade de golpes de arco Articulación Lectura a vista Posición corporal	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros	Puntualidade Atención ás indicacións do/a docente Protocolo de actuación nas actuación públicas. Implicación na materia Coidado do instrumento Indumentaria correcta no concerto e/ou actuacións que así o precisen por indicación do/a Docente.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

A cualificación trimestral de cada alumno/a consistirá na suma e ponderación da valoración dos criterios de cualificación aquí amosados e que estarán reflectidos no Libro de Aula do docente, xunto coas notas e seguimento de cada unha das clases, audicións e/ou concertos do curso.

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

✓ **O alumnado que NON asista regularmente ás clases** (que teñan a metade ou mais de ausencias, xustificadas e/ou non), **o alumnado que opte a Matrícula Excepcional** (ampliación de matrícula) e nas **Probas Extraordinarias**, a nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota nos procedementos antes mencionados, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

6.10.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro apartado de cada curso desta programación ("Recursos didácticos orientativos"). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probas extraordinarias

O alumnado que non superara a convocatoria ordinaria, terá a posibilidade de presentarse á Convocatoria Extraordinaria na interpretará as pezas, estudos... No Informe de Avaliación Negativa especificarase os obxectivos e contidos non acadados, así como todo o que teña que ver ca proba a realizar; será enviado por Centros Net e/ou axuntarse ao Boletín de Cualificacións.

6.10.5 Recursos didácticos orientativos

- Flesch, C.: Scale System. C. Fischer.
- Forbes, W.: A third book of scales and arpeggios for viola players. OUP.
- Sevcik, O.: The celebrated Sevcik studies arranged for viola. Bosworth.
- Schradieck, H.: Escuela de la técnica para la viola. IMC.
- Volmer, B.: Viola-Etüden. Schott.
- Campagnoli, A.B.: 42 Capricen for viola. Peters.
- Hoffmeister, F.A.: 12 Viola Etüden. Belwin, Peters.
- Kreutzer, R.: 42 Estudios transcritos para viola. Ricordi.
- Varios: Das Studium der Viola, segundo volumen. Bärenreiter.
- Mazas, J.F.: Études Spéciales, OP36, libro I. IMC.
- Rode, P.: Capricen. Schott.
- Leclair, J.M.: 6 Sonaten, Op.12 für zwei violen. Schott.
- Stamitz, C.: Sechs Duette für zwei violen. Schott.
- Bruni, A.B.: 3 Sonatas. Schott.
- Bruch, M.: Romanza en Fa Mayor para viola y orquesta. Schott.
- Schumann, R.: Adagio y Allegro. Peters.

- Glinka, M.: Sonata para viola y piano en re menor. Musica rara.
- Mendelssohn, F.: Sonate in c. Deutscher Verlag für Musik.
- Bach, J.S.: Suite N°4 para violonchelo solo (transcrita para viola). Chester Music.
- Bach, J.S.: Suite N°5 para violonchelo solo (transcrita para viola). Chester Music.
- Telemann, G.Ph.: 12 Fantasien (original para violín), Billaudot.
- Jacob, G.: Variations for solo viola. Musica Rara.
- Reger, M.: Suites for solo viola. Peters.
- Hoffmeister, F.A.: Konzert für viola und orchester in D. Peters
- Hindemith, P.: Trauermusik. Schott.
- Bloch, E.: Meditation and Processional. Schirmer.
- Weber, C.M. von: Andante und Rondo ungarese. Schott.

7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Os instrumentos de avaliación que se utilizarán son os seguintes:

- Observación sistemática. A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.
- Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenrolo do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.
- Probas prácticas. Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o desenrolo dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.
- Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias.
- Propoñerase ao alumnado un mínimo de participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis a hora de avaliar ao alumnado.

- Outras. A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensan e saben, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

O docente fará o seguimento da Programación a través da reunión de Departamento, a través dun libro de aula ou outro medio alternativo. Tódalas aquelas incidencias, modificacións... que sexan necesarias serán revisadas nas seguintes programacións e quedarán constancia delas nas diferentes reunións de Departamento e reflexadas na Memoria Final do Departamento.

Nas diferentes reunións de Departamento, o seu seguimento realizarase, como mínimo, unha vez ao mes nas reunións de Departamento no que será un dos puntos do día de ditas reunións.

Para a realización da Homoxeneización, antes de entregar a Programación, o profesorado da mesma materia acordarán os diferentes Criterios de Cualificación, así como o seu nivel de concreción, que se verá reflexado na correspondente Programación Didáctica.

O proceso de Calibración realizarase naqueles casos nos que existan mais dun/dunha profesor/a por materia e mesmo nivel educativo do seguinte xeito:

- Os/as diferentes profesores/as comunicarán con tempo suficiente as datas das Audicións, Probas de Aula ou todas aquelas actividades que poidan servir para a realización da Calibración. A posta en común dos resultados, conclusións, axustes... poderán levarse a cabo nas diferentes Reunións de Departamento e/ou sesións de Avaliación.

8. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Despois de cada Avaliación, na seguinte reunión de Departamento, destacaranse aqueles apartados que sexan de interese e que poidan afectar ao funcionamento do mesmo a través dos datos resultantes das Avaliacións.

9. ANEXOS

9.1 Probas de acceso 1º de grao profesional

- O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.
- Deberá interpretar tres obras e, como mínimo, unha delas con acompañamento, sendo responsabilidade do examinado aportalo segundo se indica na/s partitura/s, se é o caso.
- Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante
- As tres obras deberán ser de diferentes estilos; unha delas, como mínimo, debe ser interpretada de memoria.
- As obras deben ser do nivel ao curso que se pretende acceder, así como a súa consecución dos correspondentes obxectivos e contidos do curso ao que se quere acceder; para isto pódese consultar as obras orientativas da Programación correspondente do curso inmediatamente inferior.
- A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes

9.1.1 Contidos.

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Profundización sobre a afinación do instrumento de xeito autónomo

C3. Profundización sobre as características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio de tódalas formacións na 1ª - 3ª posición.

C4.1 Escalas e arpexios maiores e menores con cambios de posición

C4.2 Exercicios de perfeccionamento dos cambios de posición. Introducción á 4ª e 5ª posición.

C4.3 Profundización no uso do vibrato e os seus diferentes tipos. Aplicación nos estudos e obras

C4.4 Profundización no traballo das dobres cordas

C4.5 Continuación no traballo dos harmónicos naturais

C4.6 Práctica de cromatismos e exercicios de 3ª, 4ª y 6ª rotas.

C5. Producción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto, correcta distribución do arco e aplicación das distintas articulacións.

C5.2 Perfeccionamento dos exercicios de cambio de corda.

C5.3 Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, martelé e legato, spiccato.

C6. Desenvolvemento da velocidade da man esquerda.

C6.1 Exercicios para a articulación e independencia dos dedos da man esquerda.

C6.2 Práctica do trino.

C7. Ampliación dos recursos musicais e expresivos.

C7.1 Profundización na execución de diferentes matices e dinámicas.

C7.2 Comprensión e aplicación dos distintos termos musicais que aparecen no repertorio traballado (a tempo, da capo, dolce, tempo l...).

C7.3 Exercicios de vibrato e os seus diferentes tipos

C8. Entrenamento permanente y progresivo da memoria. Memorización de obras ou estudos do nivel correspondente.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Dominio da lectura na clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presenten esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público coñecendo o protocolo de concerto e mostrando capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

C13. Práctica de conxunto: dous, tres e catro voces. Coñecemento e comprensión dos xestos necesarios para tocar en grupo. Adaptación ao conxunto cunha boa afinación e ritmo.

9.1.2 Criterios de Avaliación

CA1. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CA

CA2. Coñecer e dominar tódolos golpes de arco traballados e combinacións dos mesmos e empregar de xeito consciente e deliberado unha distribución de arco adecuada ás necesidades técnicas e musicais CT

CA3. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA4. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CA

CA5. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA6. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CA

CA7. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e presentando unha afinación xusta e son adecuado CT, CE

CA8. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CA

CA9. Prestar atención ás indicacións do docente e mostrar interese nunha boa execución das mesmas CA

CA10. Amosar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA11. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA12. Amosar fluidez e movementos libres de tensión nos cambios de posición e realízalos cunha afinación xusta.

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

CA14. Empregar o vibrato nos seus diferentes tipos acorde ás necesidades expresivas no repertorio traballado

CA15. Amosar unha boa comunicación xestual na práctica de conxunto, sensibilidade auditiva e capacidade de reacción e axuste na interpretación.

9.1.3 Criterios de Cualificación.

A nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliados e seguindo as seguintes porcentaxes:

Criterios técnicos: 50%
Criterios estéticos: 35%
Lectura a vista: 15%

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

9.2 PROBAS DE ACCESO DE 2º A 4º G.E.

9.2.1 Probas de Acceso de 2ª G.E.

O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.

Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante

A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes

As probas constarán de dous exercicios, que terán carácter eliminatorio, e consistirán en:

a) Interpretación no instrumento de dúas obras de libre elección e unha obra ou exercicio a primeira vista proposto polo tribunal. O nivel das obras deberá corresponder, cando menos, ao curso anterior ao que se opte, segundo os contidos que aparezan na presente programación didáctica. Nesta proba, se algunha das obras do repertorio elixido polo aspirante require instrumentistas acompañantes, estes non serán, en ningún caso, facilitados polo conservatorio.

b) Exercicio teórico-práctico para avaliar a capacidade auditiva e vocal, así como os coñecementos de linguaxe musical.

Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Iniciación á afinación do instrumento.

C3. Nocións básicas sobre características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio das dúas primeiras formacións na primeira posición (semitón entre 2-3 dedos, e entre 1-2).

C4.1 Escalas e arpexios correspondentes a estas dúas formacións.

C4.2 Exercicios específicos para unha correcta colocación, articulación e independencia dos dedos.

C5. Producción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto e comprensión elemental da distribución do arco.

C5.2 Exercicios básicos de cambio de corda.

C5.3 Golpes de arco básicos: detaché, staccato e legato.

C6. Pizzicatos coas dúas mans

C7. Iniciación na execución de diferentes matices e dinámicas.

C8. Memorización de obras ou pezas sinxelas.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Iniciación á lectura na clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presenten esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e mostrando capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

Criteria de Avaliación.

CA1. Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CA

CA2. Coñecer os golpes de arco básicos e diferentes combinacións dos mesmos CT

CA3. Amosar o dominio das dúas primeiras formacións da man esquerda CT

CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CA

CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CA

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e mostrando unha afinación estable e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CA

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e amosar interese nunha boa execución das mesmas CA

CA11. Mostrar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliados, e seguindo as seguintes porcentaxes:

Criterios técnicos: 50%

Criterios estéticos: 35%

Lectura a vista: 15 %

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

9.2.2 Probas de Acceso de 3ª G.E.

O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.

Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante

A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes

As probas constarán de dous exercicios, que terán carácter eliminatorio, e consistirán en:

a) Interpretación no instrumento de dúas obras de libre elección e unha obra ou exercicio a primeira vista proposto polo tribunal. O nivel das obras deberá corresponder, cando menos, ao curso anterior ao que se opte, segundo os contidos que aparezan na presente programación didáctica. Nesta proba, se algunha das obras do repertorio elixido polo aspirante require instrumentistas acompañantes, estes non serán, en ningún caso, facilitados polo conservatorio.

b) Exercicio teórico-práctico para avaliar a capacidade auditiva e vocal, así como os coñecementos de linguaxe musical.

Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Profundización sobre a afinación do instrumento de xeito autónomo.

C3. Profundización sobre as características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio de tódalas formacións na primeira posición.

C4.1 Escalas e arpexios correspondentes a estas formacións.

C4.2 Exercicios preparatorios para os cambios de posición

C4.3 Exercicios preparatorios para o uso do vibrato.

C4.4 Iniciación aos intervalos de 3a, 4a y 6a.

C4.5 Iniciación aos harmónicos naturais.

C4.6 Exercicios de independencia e articulación dos dedos

C5. Producción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto, correcta distribución do arco e aplicación das distintas articulacións.

C5.2 Continuación dos exercicios de cambio de corda.

C5.3 Golpes de arco básicos: detaché, martelé e legato.

C6. Pizzicatos coas dúas mans.

C7. Ampliación dos recursos musicais e expresivos.

C7.1 Profundización na execución de diferentes matices e dinámicas.

C7.2 Comprensión e aplicación dos distintos termos musicais que aparecen no repertorio traballado (a tempo, da capo, dolce, tempo l...).

C8. Memorización de obras ou estudos do nivel correspondente.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Continuación na lectura da clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presentes as esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e con capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

Criteria de Avaliación.

CA1. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CA

CA2. Coñecer os golpes de arco básicos e diferentes combinacións dos mesmos CT

CA3. Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda CT

CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CA

CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CA

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e amosando unha afinación estable e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CA

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e mostrar interese nunha boa execución das mesmas CA

CA11. Amosar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos CT

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco CT

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliados e seguindo as seguintes porcentaxes:

Criterios técnicos: 50%

Criterios estéticos: 35%

Lectura a vista: 15 %

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

9.2.3 Probas de Acceso de 4^a G.E.

O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.

Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante

A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes

As probas constarán de dous exercicios, que terán carácter eliminatorio, e consistirán en:

a) Interpretación no instrumento de dúas obras de libre elección e unha obra ou exercicio a primeira vista proposto polo tribunal. O nivel das obras deberá corresponder, cando menos, ao curso anterior ao que se opte, segundo os contidos que aparezan na presente programación didáctica. Nesta proba, se algunha das obras do repertorio elixido polo aspirante require instrumentistas acompañantes, estes non serán, en ningún caso, facilitados polo conservatorio.

b) Exercicio teórico-práctico para avaliar a capacidade auditiva e vocal, así como os coñecementos de linguaxe musical.

Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Profundización sobre a afinación do instrumento de xeito autónomo

C3. Profundización sobre as características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio de tódalas formacións na 1a, 2a e 3a posición.

C4.1 Escalas e arpejos maiores e menores con cambios de posición

C4.2 Exercicios de cambios de posición (2a e 3a posición)

C4.3 Iniciación do uso do vibrato e súa aplicación nos estudos e obras

C4.4 Exercicios de iniciación ás dobres cordas

C4.5 Continuación no traballo dos harmónicos naturais

C4.6 Práctica de cromatismos e exercicios de 3a, 4a y 6a rotas.

C5. Producción sonora

- C5.1 exercicios para procurar un bo punto de contacto, correcta distribución do arco e aplicación das distintas articulacións.
- C5.2 Perfeccionamento dos exercicios de cambio de corda.
- C5.3 Ampliación dos golpes de arco: detaché, martelé e legato. Iniciación no spiccato.
- C6. Desenvolvemento da velocidade da man esquerda.
 - C6.1 Exercicios para a articulación e independencia dos dedos da man esquerda.
 - C6.2 Exercicios de coordinación de ambas mans
 - C6.3 Iniciación ao trino.
- C7. Ampliación dos recursos musicais e expresivos.
 - C7.1 Profundización na execución de diferentes matices e dinámicas.
 - C7.2 Comprensión e aplicación dos distintos termos musicais que aparecen no repertorio traballado (a tempo, da capo, dolce, tempo l...).
- C8. Memorización de obras ou estudos do nivel correspondente.
- C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.
 - C9.1 Dominio da lectura na clave de Do en 3ª liña
- C10. Interpretación de obras que presentes as esixencias técnicas correspondentes a este nivel
- C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e con capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).
- C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

Criterios de Avaliación.

- CA1. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CA
- CA2. Coñecer e dominar os golpes de arco e combinacións dos mesmos aprendidos durante o curso e empregar de xeito consciente e deliberado unha distribución de arco adecuada ás necesidades técnicas e musicais CT
- CA3. Amosar o dominio de tódalas formacións da man esquerda CT
- CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE
- CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CA
- CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CA

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e mostrando unha afinación xusta e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CA

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e mostrar interese nunha boa execución das mesmas CA

CA11. Amosar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA13. Amosar fluidez e movementos libres de tensión nos cambios de posición e realízalos cunha afinación xusta.

CA14. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliados e seguindo as seguintes porcentaxes:

Criterios técnicos: 50%

Criterios estéticos: 35%

Lectura a vista: 15 %

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

9.3 PROBAS DE ACCESO DE 2º A 6º G.P.

9.3.1 Probas de Acceso de 2º G.P.

- O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.
- Deberá interpretar tres obras e, como mínimo, unha delas con acompañamento, sendo responsabilidade do examinado aportalo segundo se indica na/s partitura/s, se é o caso.
- Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante
- As tres obras deberán ser de diferentes estilos; unha delas, como mínimo, debe ser interpretada de memoria.
- As obras deben ser do nivel ao curso que se pretende acceder, así como a súa consecución dos correspondentes obxectivos e contidos do curso ao que se quere acceder; para isto pódese consultar as obras orientativas da Programación correspondente do curso inmediatamente inferior.
- A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes
- A ponderación da proba de Viola (así como a do resto de materias), pódese consultar na seguinte táboa:

MATERIAS TEÓRICO-PRÁCTICAS (30%)					
Curso e Grao	2º G.P.	3º G.P.	4º G.P.	5º G.P.	6º G.P.
L.M e E.A.	100 %	100 %	30 %	20 %	15%
Hª da Música				20 %	15%
Análise					30 %
Harmonía			45%	35 %	15 %
Nov. Tec.			10 %	10 %	10 %
P.C.			15 %	15 %	15 %
MATERIAS INSTRUMENTAIS (70 %)					
Instrumento	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Conxunto/Mª de Cámara	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Orquestra/Banda	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %

Contidos.

- Golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados (legato, martelé, spiccato...).
- Coñecemento do repertorio do período barroco e as súas características principais.
- Lectura a primeira vista.
- Desenvolvemento do fraseo, son e vibrato.

- Evolución da afinación
- Cambios de posición
- Velocidade e distribución de arco
- Arpexios e introdución ás dobres cordas e harmónicos naturais.
- Interpretación en conxunto
- Interpretación de obras axeitadas ao nivel do alumnado e ao curso que realiza nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...
- Velocidade de man esquerda
- Memoria

Criterios de Avaliación

- Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT):
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso (CT – CE)
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual axeitado ao nivel do curso ao que se presenta (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras acordes ao nivel que desexa acceder.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados dependendo do nivel ao que desexa acceder.
 - Utilizará un correcto control do arco de xeito correcto como mínimo para o curso que accede.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.

- Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente acorde ao nivel que desexa acceder.
- Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano ou outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios, obras.... (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras que conteñan diferentes aspectos musicais e técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
 - Interpretará obras acordes ao nivel ao que quere acceder.

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
CT	CE
Afinación	Empaste
Golpes de arco	Dinámicas
Articulación	Son
Interpretación fluída	Tempo
Posición corporal	Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc.
Indicacións da partitura	Planos sonoros
	Matices

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

9.3.2 Probas de Acceso de 3º G.P.

- O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.
- Deberá interpretar tres obras e, como mínimo, unha delas con acompañamento, sendo responsabilidade do examinado aportalo segundo se indica na/s partitura/s, se é o caso.
- Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante
- As tres obras deberán ser de diferentes estilos; unha delas, como mínimo, debe ser interpretada de memoria.
- As obras deben ser do nivel ao curso que se pretende acceder, así como a súa consecución dos correspondentes obxectivos e contidos do curso ao que se quere acceder; para isto pódese consultar as obras orientativas da Programación correspondente do curso inmediatamente inferior.
- A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes
- A ponderación da proba de Viola (así como a do resto de materias), pódese consultar na seguinte táboa:

MATERIAS TEÓRICO-PRÁCTICAS (30%)					
Curso e Grao	2º G.P.	3º G.P.	4º G.P.	5º G.P.	6º G.P.
L.M e E.A.	100 %	100 %	30 %	20 %	15%
Hª da Música				20 %	15%
Análise					30 %
Harmonía			45%	35 %	15 %
Nov. Tec.			10 %	10 %	10 %
P.C.			15 %	15 %	15 %
MATERIAS INSTRUMENTAIS (70 %)					
Instrumento	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Conxunto/Mª de Cámara	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Orquestra/Banda	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %

Contidos.

- Golpes de arco básicos, tanto á corda, como saltados (legato, martelé, spiccato...).
- Cambios de posición
- Coñecemento do repertorio do período barroco e as súas características principais.
- Lectura a primeira vista.
- Desenvolvemento do fraseo, son e vibrato.

- Evolución da afinación
- Velocidade e distribución de arco
- Arpexios e introdución ás dobres cordas e harmónicos naturais.
- Interpretación en conxunto
- Interpretación de obras axeitadas ao nivel do alumnado e ao curso que realiza nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...
- Velocidade de man esquerda
- Memoria

Criterios de Avaliación

- Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando ás posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso (CT – CE)
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras acordes ao nivel que desexa acceder.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados dependendo do nivel ao que desexa acceder.
 - Utilizará un correcto control do arco de xeito correcto como mínimo para o curso que accede.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...

- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente acorde ao nivel que desexa acceder.
 - Comezará a familiarizarse coas diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder e respectando a estética da obra/peza interpretada
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Coidar a afinación e a calidade de son (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Amosar coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder e respectando a estética da obra/peza interpretada
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...

 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano ou outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios, obras.... (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras que conteñan diferentes aspectos musicais e técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.

- Utilizará un correcto control do arco.
- Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
- Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretará obras acordes ao nivel ao que quere acceder.

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
CT	CE
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Empaste Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

9.3.3 Probas de Acceso de 4º G.P.

- O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.
- Deberá interpretar tres obras e, como mínimo, unha delas con acompañamento, sendo responsabilidade do examinado aportalo segundo se indica na/s partitura/s, se é o caso.
- Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante
- As tres obras deberán ser de diferentes estilos; unha delas, como mínimo, debe ser interpretada de memoria.
- As obras deben ser do nivel ao curso que se pretende acceder, así como a súa consecución dos correspondentes obxectivos e contidos do curso ao que se quere acceder; para isto pódese consultar as obras orientativas da Programación correspondente do curso inmediatamente inferior.
- A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes
- A ponderación da proba de Viola (así como a do resto de materias), pódese consultar na seguinte táboa:

MATERIAS TEÓRICO-PRÁCTICAS (30%)					
Curso e Grao	2º G.P.	3º G.P.	4º G.P.	5º G.P.	6º G.P.
L.M e E.A.	100 %	100 %	30 %	20 %	15%
Hª da Música				20 %	15%
Análise					30 %
Harmonía			45%	35 %	15 %
Nov. Tec.			10 %	10 %	10 %
P.C.			15 %	15 %	15 %
MATERIAS INSTRUMENTAIS (70 %)					
Instrumento	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Conxunto/Mª de Cámara	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Orquestra/Banda	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %

Contidos.

- Dobres cordas e acordes de 3 notas
- Iniciación á polifonía
- Evolución da velocidade e pulsación na execución de pasaxes
- Traballo e evolución de golpes de arco á corda e saltados e iniciación no staccato volante e spiccato volante

- Evolución de harmónicos naturais
- Afinación
- Control do arco
- Interpretación de obras axeitadas ao nivel do alumnado e ao curso que realiza nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...
- Lectura a vista
- Velocidade de man esquerda
- Memoria

Criterios de Avaliación

- Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso (CT – CE)
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras acordes ao nivel que desexa acceder.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados dependendo do nivel ao que desexa acceder.
 - Utilizará un correcto control do arco de xeito correcto como mínimo para o curso que accede.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...

- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente acorde ao nivel que desexa acceder.
- Amosar hábitos de traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo (CT – CE)
 - Amosará un control do seu corpo
 - Interpretará pezas/obras que reflexen o seu traballo e técnicas utilizadas para completar unha correcta execución.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Amosar coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder e respectando a estética da obra/peza interpretada
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Coidar a afinación e a calidade de son (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano ou outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios, obras.... (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras que conteñan diferentes aspectos musicais e técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.

- Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
- Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretará obras acordes ao nivel ao que quere acceder.

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
CT	CE
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Empaste Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

9.3.4 Probas de Acceso de 5º G.P.

- *O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.*
- *Deberá interpretar tres obras e, como mínimo, unha delas con acompañamento, sendo responsabilidade do examinado aportalo segundo se indica na/s partitura/s, se é o caso.*
- *Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante*
- *As tres obras deberán ser de diferentes estilos; unha delas, como mínimo, debe ser interpretada de memoria.*
- *As obras deben ser do nivel ao curso que se pretende acceder, así como a súa consecución dos correspondentes obxectivos e contidos do curso ao que se quere acceder; para isto pódese consultar as obras orientativas da Programación correspondente do curso inmediatamente inferior.*
- *A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes*
- *A ponderación da proba de Viola (así como a do resto de materias), pódese consultar na seguinte táboa:*

MATERIAS TEÓRICO-PRÁCTICAS (30%)					
Curso e Grao	2º G.P.	3º G.P.	4º G.P.	5º G.P.	6º G.P.
L.M e E.A.	100 %	100 %	30 %	20 %	15%
Hª da Música				20 %	15%
Análise					30 %
Harmonía			45%	35 %	15 %
Nov. Tec.			10 %	10 %	10 %
P.C.			15 %	15 %	15 %
MATERIAS INSTRUMENTAIS (70 %)					
Instrumento	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Conxunto/Mª de Cámara	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Orquestra/Banda	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %

Contidos.

- Dobres cordas e acordes de 3 notas
- Iniciación á polifonía
- Evolución da velocidade e pulsación na execución de pasaxes
- Traballo e evolución de golpes de arco á corda e saltados e iniciación de traballo de evolución deles como staccato volante e spiccato volante

- Evolución de harmónicos naturais
- Afinación
- Control do arco
- Interpretación de obras axeitadas ao nivel do alumnado e ao curso que realiza nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...
- Lectura a vista
- Velocidade de man esquerda
- Memoria

Criterios de Avaliación

- Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso (CT – CE)
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras acordes ao nivel que desexa acceder.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados dependendo do nivel ao que desexa acceder.
 - Utilizará un correcto control do arco de xeito correcto como mínimo para o curso que accede.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...

- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente acorde ao nivel que desexa acceder.
- Amosar hábitos de traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo (CT – CE)
 - Amosará un control do seu corpo
 - Interpretará pezas/obras que reflexen o seu traballo e técnicas utilizadas para completar unha correcta execución.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Demostrar os coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder e respectando a estética da obra/peza interpretada
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Coidar a afinación e a calidade do son (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano ou outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios, obras.... (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras que conteñan diferentes aspectos musicais e técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.

- Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretará obras acordes ao nivel ao que quere acceder.

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
CT	CE
Afinación	Empaste
Golpes de arco	Dinámicas
Articulación	Son
Interpretación fluída	Tempo
Posición corporal	Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc.
Indicacións da partitura	Planos sonoros
	Matices

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

9.3.5 Probas de Acceso de 6º G.P.

- O/a aspirante deberá consultar as programacións de probas de Acceso do resto de materias do curso ao que desexa realizar a proba.
- Deberá interpretar tres obras e, como mínimo, unha delas con acompañamento, sendo responsabilidade do examinado aportalo segundo se indica na/s partitura/s, se é o caso.
- Calquera acompañamento correrá a cargo do aspirante
- As tres obras deberán ser de diferentes estilos; unha delas, como mínimo, debe ser interpretada de memoria.
- As obras deben ser do nivel ao curso que se pretende acceder, así como a súa consecución dos correspondentes obxectivos e contidos do curso ao que se quere acceder; para isto pódese consultar as obras orientativas da Programación correspondente do curso inmediatamente inferior.
- A superación das Probas de Acceso, non implicará a súa adxudicación, quedando esta supeditada a existencia de prazas vacantes
- A ponderación da proba de Viola (así como a do resto de materias), pódese consultar na seguinte táboa:

MATERIAS TEÓRICO-PRÁCTICAS (30%)					
Curso e Grao	2º G.P.	3º G.P.	4º G.P.	5º G.P.	6º G.P.
L.M e E.A.	100 %	100 %	30 %	20 %	15%
Hª da Música				20 %	15%
Análise					30 %
Harmonía			45%	35 %	15 %
Nov. Tec.			10 %	10 %	10 %
P.C.			15 %	15 %	15 %
MATERIAS INSTRUMENTAIS (70 %)					
Instrumento	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Conxunto/Mª de Cámara	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Orquestra/Banda	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %

Contidos.

- Dobres cordas e acordes de 3 e 4 notas e a súa execución
- Traballo de máis detalle da polifonía
- Traballo de velocidade e mellora da dicción.
- Evolución de golpes de arco á corda e saltados e traballo de novos golpes de arco como o ricochet

- Evolución de harmónicos naturais e traballo de harmónicos artificiais
- Afinación
- Distribución, velocidade e control do arco
- Interpretación de obras axeitadas ao nivel do alumnado e ao curso que realiza nas que se afondará en aspectos como tempo, dinámicas, fraseo...
- Lectura a vista
- Memoria

Criterios de Avaliación

- Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda, coidando as posturas corporais que permitirán o desenvolvemento de dita técnica, tratando de ser conscientes do correcto uso do propio corpo (relaxación, emprego da mínima enerxía necesaria, etc.) (CT)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Memorizar e interpretar fragmentos musicais empregando medida e afinación axeitados ó nivel do curso (CT – CE)
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosar nos estudos e nos fragmentos musicais a capacidade de aprendizaxe progresiva e individual (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras acordes ao nivel que desexa acceder.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados dependendo do nivel ao que desexa acceder.
 - Utilizará un correcto control do arco de xeito correcto como mínimo para o curso que accede.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...

- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente acorde ao nivel que desexa acceder.
- Amosar hábitos de traballo individual e adquisición das técnicas de estudo axeitadas que permitan a autonomía no traballo e na valoración do mesmo (CT – CE)
 - Amosará un control do seu corpo
 - Interpretará pezas/obras que reflexen o seu traballo e técnicas utilizadas para completar unha correcta execución.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Demostrar os coñecementos das diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Interpretará pezas/obras que conteñan estes aspectos técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder e respectando a estética da obra/peza interpretada
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Coidar a afinación e a calidade de son (CT – CE)
 - Controlará o seu corpo como parte importante na execución musical nas diferentes pezas que interprete.
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará a memoria como recurso técnico.
 - Utilizará un correcto control do arco.
 - Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
 - Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
 - Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretar unha selección de estudos e obras a só, con acompañamento de piano ou outros instrumentos, de diferentes épocas e estilos de acordo cunha dificultade propia deste nivel, ademais doutros exercicios, obras.... (CT – CE)
 - Interpretará pezas/obras que conteñan diferentes aspectos musicais e técnicos
 - Afinará correctamente os diferentes pasaxes interpretados.
 - Utilizará un correcto control do arco.

- Amosará un son acorde ao curso ao que desexa acceder.
- Utilizará todos os recursos necesarios da partitura: vibrato, golpes de arco, acordes, matices...
- Amosará capacidade musical para realizar fraseo e facelo patente.
- Interpretará obras acordes ao nivel ao que quere acceder.

Criterios de Cualificación.

A nota será calculada atendendo os seguintes criterios e porcentaxes:

1.Criterios Técnicos – 50 %	2.Criterios Estéticos – 50 %
CT	CE
Afinación Golpes de arco Articulación Interpretación fluída Posición corporal Indicacións da partitura	Empaste Dinámicas Son Tempo Axeitar a interpretación aos diferentes estilos: golpes de arco, vibrato, etc. Planos sonoros Matices

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

As valoracións dos criterios de cualificación faranse en función dos seguintes indicadores:

Supera sobradamente os criterios propostos	9 - 10
Acada os criterios sen moita dificultade	7 - 8
Supera os criterios propostos e ten a posibilidade de mellorar	5 - 6
Non acada os criterios propostos, pero ten posibilidades de acadalos	3 - 4
Amosa moita dificultade para acadar os criterios propostos	1 - 2

9.4 Criterios para a obtención dos premios fin de grao.

Poderán presentarse todo aquel alumnado do Conservatorio Profesional Xan Viaño que finalizaran 6º de Grao Profesional cunha cualificación media de 8 ou máis, e que non teñan ningunha materia pendente do curso anterior.

O concurso terá lugar ante un tribunal de tres membros único para todos os candidatos, non podendo ser membros deste tribunal aqueles/as docentes que o foran dos candidatos no presente curso.

Os candidatos interpretarán unha obra ou obras dun nivel axeitado á categoría da proba. Os candidatos presentarán tres copias de cada obra ao tribunal.

O tribunal, proposto pola dirección do centro, será publicado con antelación no taboleiro de anuncios do centro, así como os horarios exactos de celebración do concurso.

Os candidatos terán que aportar o seu pianista nas especialidades que así o precisen.

Tanto a selección como posibles concertos derivados desta convocatoria poderán ser gravados polo centro e empregados con fins pedagóxicos.

O tribunal terá plena liberdade para interromper a interpretación dos candidatos cando o considere oportuno. A duración de cada intervención non superará os 20 minutos, e terá unha duración mínima de 15.

Criterios de avaliación

Interpretar as obras amosando o control técnico do instrumento. Con este criterio comprobarase que o alumnado demostra unha excelente capacidade e control técnico pleno do instrumento e valorarase segundo os seguintes indicadores:

- ❖ Dificultade do repertorio.
- ❖ Control do ritmo e medida das figuras.
- ❖ Claridade e igualdade de dixitación.
- ❖ Calidade do son.

Interpretar as obras con coherencia no estilo interpretativo en concordancia coa estética das mesmas. Con este criterio valorarase o estilo interpretativo do alumnado mediante os seguintes indicadores:

- ❖ Aplicación das articulacións segundo o estilo da obra.
- ❖ Adecuación sonora aos diferentes estilos
- ❖ Adaptación das dinámicas a cada estilo de interpretación
- ❖ Corrección na execución dos ornamentos

Interpretar as partituras con rigor e calidade respecto a movementos, notas e tempos. Con este criterio se comprobará o rigor do alumnado na interpretación das obras que se valorará mediante os seguintes indicadores:

- ❖ Respecto dos aires e movementos.
- ❖ Fidelidade das indicacións agónicas e dinámicas contidas na partitura.
- ❖ Exactitude na exposición das notas.

Amosar as dotes artísticas e a unha excepcional capacidade de comunicación musical. Con este criterio valorarase a interpretación artística do alumnado mediante os seguintes indicadores:

- ❖ Capacidade de comunicación musical.
- ❖ Concentración ao longo do recital.

9.5 A Clase Colectiva

A clase colectiva cumpre funcións educativas fundamentais, como son o desenvolvemento da personalidade, a socialización e a transmisión de saberes. Entre os obxectivos do grao elemental de música menciónase a capacidade de “apreciar a importancia da música como linguaxe e medio de expresión dos pobos e das persoas” e tamén de “interpretar música en grupo, habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos e a adaptarse equilibradamente o conxunto”.

Dende o punto de vista psicolóxico, a clase colectiva serve para espertar unha motivación lúdica entre o alumnado. En xeral, é máis estimulante e divertida que unha clase individual. Isto contribúe á socialización e o crecemento persoal do alumnado, que servirá para evitar inhibicións e desenvolver neles seguridade, autonomía e liberdade.

A clase colectiva cumpre algunhas funcións musicais puramente técnicas, derivadas da concertación. Ao facer música en grupo, mellórase a capacidade de sincronización rítmica, así como a precisión na afinación.

Por último, a música fomenta o crecemento ético das persoas, posto que impón unhas normas de convivencia e comportamento. A clase colectiva debe estar vinculada o traballo individual e deberá estar integrado nun proxecto común, suxeito a unha disciplina de conxunto; esta disciplina consiste en respectar o silencio, escoitar aos demais, intervir construtivamente no traballo de equipo e asumir a parte de responsabilidade que cada un ten no resultado final.

Isto significa a adquisición duns hábitos, actitudes, valores e normas fundamentais para a actividade musical, pero tamén para o desenvolvemento de relacións harmoniosas cos demais e da capacidade de interpretar e resolver situacións as que tenderá un que enfrontarse na vida adulta.

9.5.1 Obxectivos xerais da clase colectiva.

- Desenvolver e aplicar a audición polifónica para a escoita e a interpretación simultáneas.
- Afianzar os recursos técnicos traballados individual na aula de Viola
- Aplicar e desenvolver a técnica individual no traballo en grupo.
- Facer da práctica da música en grupo unha actividade habitual, organizada, grata e totalmente integrada no proceso de aprendizaxe do alumnado.
- Desenvolver a comprensión e interpretación dos elementos básicos da expresión musical a través do traballo en grupo.

- Inculcar respecto e aprecio polos valores propios do traballo colectivo, tanto nos seus aspectos sociais e organizativos como afectivos.
- Enriquecer a cultura musical a través dun repertorio específico que só pode executarse dentro dun grupo.
- Valorar as normas que rexen a actividade de conxunto e a responsabilidade que se contrae nunha tarefa colectiva.

9.5.2 Contidos xerais da clase colectiva.

- Coñecemento en conxunto das características e posibilidades sonoras dun grupo de instrumentos, en este caso violas, e saber utilizalas dentro das esixencias dos niveis do grao elemental.
- Audicións comentadas para a iniciación o mundo da música e dos instrumentos.
- Métodos de aprendizaxe para unha maior facilidade no exercicio da memoria.
- Exercitar a capacidade de escoitar e tocar o mesmo tempo, favorecendo a adaptación ao conxunto sonoro.
- Actividades de apoio ao aprendizaxe da lectura na clave de Do en 3ª e aos aspectos do linguaxe musical.
- Apoio ao estudio de aspectos técnicos traballados na clase individual.
- Práctica de situacións parecidas a concertos ou audicións, para familiarizar ao alumnado coa situación de tocar ante o público.
- Actividades destinadas a fomentar a improvisación e a creatividade.
- Estudo conxunto dunha sensibilidade auditiva que permita a unión e conexión sonora de todo o grupo instrumental.
- Aprendizaxe das normas de interpretación en conxunto.
- Atención e respecto dentro do aula

9.6 Viola – Segundo Instrumento

OPTATIVA DE 6º G.P.

A materia de Viola-Segundo Instrumento é unha optativa de 6º G.P. que se ofertará no noso Centro e que pretende acercar e dar a coñecer as diferentes cualidades sonoras, obras... da cultura violística.

O traballo será eminentemente práctico, tratando de acadar unha técnica básica que permita entender os diferentes mecanismos que existen no Viola, así como dar a coñecer a cultura violística, tan descoñecida polo público, coñecedores de que o alumnado que elixa terá uns condicionantes psicomotrices, entre outros aspectos, moito máis avanzados que o que comeza en 1º G.E., o cal pode dar lugar a que se acaden metas máis alá das aquí amosadas.

Obxectivos

- O1. Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos.
- O2. Amosar sensibilidade auditiva recoñecendo a calidade do son e a afinación, identificando se está alto ou baixo e sendo capaz de entoar as pezas propostas.
- O3. Interpretar o repertorio proposto respectando as indicacións da partitura (matices, pizz, ligaduras) cunha afinación xusta e unha calidade sonora adecuada.
- O4. Adquirir e desenvolver progresivamente mediante o estudo de escalas, arpexios e exercicios específicos destrezas técnicas que favorezan as capacidades interpretativas (dúas primeiras formacións da man esquerda, combinación diferentes ritmos e golpes de arco)
- O5. Interpretar estudos e obras nas dúas primeiras formacións da man esquerda, golpes de arco simples, matices elementais, a só, con acompañamento de piano e tamén en grupo.
- O6. Amosar facilidade na memorización e lectura a vista de fragmentos apropiados a este nivel
- O7. Coñecer as partes do instrumento e do arco, poñer en práctica as pautas básicas de limpeza e mantemento do mesmo e coidar do material de traballo.
- O8. Interpretar en público e de memoria un repertorio acorde con este nivel
- O9. Desenvolver técnicas de estudio correctas e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudio, organización do tempo, traballo autónomo, constante auto avaliación e escoita activa; e amosarse receptivo ás indicacións do docente.

Contidos

C1. Posición do corpo e do instrumento

C1.1 Exercicios para a consecución dun bo equilibrio corporal e control muscular.

C1.2 Exercicios para a correcta colocación do arco e da viola.

C2. Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son e afinación estable.

C2.1 Identificación de fallos no son e calidade constante na produción do mesmo.

C2.2 Iniciación á afinación do instrumento.

C3. Nocións básicas sobre características e mantemento do instrumento.

C4. Colocación da man esquerda e dominio das dúas primeiras formacións na primeira posición (semitón entre 2-3 dedos, e entre 1-2).

C4.1 Escalas e arpexios correspondentes a estas dúas formacións.

C4.2 Exercicios específicos para unha correcta colocación, articulación e independencia dos dedos.

C5. Producción sonora

C5.1 Exercicios para procurar un bo punto de contacto e comprensión elemental da distribución do arco.

C5.2 Exercicios básicos de cambio de corda.

C5.3 Golpes de arco básicos: detaché, staccato e legato.

C6. Pizzicatos coas dúas mans

C7. Iniciación na execución de diferentes matices e dinámicas.

C8. Memorización de obras ou pezas sinxelas.

C9. Desenvolvemento da lectura a primeira vista.

C9.1 Iniciación á lectura na clave de Do en 3a liña

C10. Interpretación de obras que presenten esixencias técnicas correspondentes a este nivel

C11. Interpretación en público e de memoria coñecendo o protocolo de concerto e mostrando capacidade comunicativa (a só, en grupo ou con acompañamento de piano).

C12. Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces: regularidade diaria na práctica de estudo, traballo autónomo, estudo lento e escoita activa; e asimilación das indicacións do docente con atención e interese.

Avaliación

A avaliación realizarase desde os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo segundo marca o artigo 2o da Orde de avaliación do 8 de febreiro de 2008 e será continua, integradora, globalizada e personalizada.

A avaliación inicial ou diagnóstica determinará en que punto de aprendizaxe se atopa o alumnado e o traballo que realizou de maneira autónoma durante os períodos non lectivos. Servirá para enfocar a aprendizaxe de forma personalizada segundo o nivel de cada alumno e en atención á diversidade. Utilizarase tamén ao comezo de cada sesión durante o seguimento das tarefas do alumnado para avaliar o traballo individual entre sesións.

A avaliación continua realizarase ao longo de todo o curso mediante a observación sistemática e diaria, a comunicación co alumnado e o seguimento de tarefas.

A avaliación final levarase a cabo ao finalizar cada trimestre, sendo especialmente relevante a de final de curso.

Criterios de avaliación

CA1. Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresivo individual CT, CAc

CA2. Coñecer os golpes de arco básicos e diferentes combinacións dos mesmos CT

CA3. Amosar o dominio das dúas primeiras formacións da man esquerda CT

CA4. Adestrar de xeito permanente e progresivo a memoria CE

CA5. Adquirir hábitos de estudo correctos e eficaces CAc

CA6. Desenvolver a sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son CT

CA7. Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel amosando confianza e respectando o protocolo de concerto CAc

CA8. Interpretar obras do curso, respectando as indicacións da partitura e mostrando unha afinación estable e son adecuado CT, CE

CA9. Realizar un bo coidado e mantemento do instrumento e do material de traballo CAc

CA10. Prestar atención ás indicacións do docente e amosar interese nunha boa execución das mesmas CAc

CA11. Mostrar facilidade na lectura a vista de fragmentos sinxelos CT

CA12. Amosar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así como a coordinación entre ambos. CT

CA13. Amosar unha boa articulación e independencia dos dedos da man esquerda e coordinación co movemento do arco

CAC: Criterio actitudinal / CT: Criterio técnico / CE: Criterio estético

Mínimos esixibles

- Adquirir unha posición correcta do instrumento e do arco mantendo unha boa postura corporal e economía muscular
- Tocar cordas ao aire empregando todo o arco, con diferentes golpes de arco e distintas combinacións e lonxitudes do mesmo
- Amosar o dominio das dúas primeiras formacións da man esquerda.
- Adquirir unha posición relaxada da man esquerda e unha boa coordinación co movemento do arco
- Adquirir os fundamentos dunha boa técnica: arco paralelo á ponte, calidade sonora, afinación estable e ritmo correcto.
- Amosar unha sensibilidade auditiva que permita recoñecer unha boa calidade sonora e afinación xusta.
- Interpretar en público e de memoria un repertorio adecuado ao nivel como mínimo nunha audición durante o curso
- Estudar e interpretar de memoria correctamente en cada trimestre os seguintes contidos:

Primeiro trimestre

- Unha escala da 1ª Formación (consultar anexos) combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica.
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Segundo trimestre

- Tódalas escalas da 1ª Formación con arpexios combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Terceiro trimestre

- Escalas da 1ª e 2ª Formación con arpexios combinando golpes de arco e ritmos sinxelos.
- Pequenos exercicios de técnica
- Dúas pezas breves do listado de recursos do curso consensuadas co/coa profesor/a.

Procedementos e ferramentas de avaliación

Procedementos

Coa finalidade de adaptarse a cada situación e ás necesidades do alumnado, os procedementos e ferramentas de avaliación serán múltiples e variadas. Os principais procedementos serán:

a) Observación sistemática. A avaliación é sempre un proceso continuo de constatación e valoración dos resultados do aprendizaxe. A avaliación, como proceso aberto e dinámico, constitúe unha base permanente da planificación do traballo. A observación sistemática realízase de forma preconcebida e programada a través de documentos que o profesorado pode utilizar para anotar indicacións sobre a conduta do alumnado durante ou despois de cada clase. Documentos de este tipo son, por exemplo, os diarios da clase e os rexistros anecdóticos.

Unha consecuencia directa do anteriormente exposto é a imprescindible asistencia do alumnado as clases, tanto individuais como colectivas, pois do contrario non é posible un seguimento sistemático do desenvolvemento do alumnado, esencial para a súa correcta avaliación.

b) Probas prácticas. Para a avaliación do proceso de aprendizaxe musical hai que ter en conta as características da música. Sen dúbida algunha, os coñecementos teóricos, históricos e culturais poden ser avaliados facilmente por diversos instrumentos de avaliación. Pero non hai que esquecer que gran parte da aprendizaxe musical só pode avaliarse a partir da execución e da interpretación. Para isto, o profesorado da especialidade de viola organizará, ao longo do curso, audicións, probas e concertos, todos istos de carácter público, co fin de que o alumnado poida demostrar a asimilación e o desenvolvemento dos contidos técnicos e musicais, tocando só, en grupo ou acompañados de piano ou outro instrumento.

Prevese aquí a posibilidade de facer coincidir algunhas destas actividades coas organizadas polos outros/as profesores/as de especialidades afines para a súa celebración conxunta, co fin de motivar o acercamento entre o alumnado e a unificación de criterios entre o profesorado, así como o intercambio de puntos de vista e experiencias. Proporase ao

alumnado un mínimo dunha participación neste tipo de actividades por curso, e consideraranse tales actividades como un importante elemento máis á hora de avaliar ao alumnado.

c) Outras. A verbalización permítenos saber o que o alumnado pensa e sabe, a través das súas preguntas e intervencións na clase, de postas en común e debates ou de entrevistas persoais. Outros elementos que poden servir para avaliar ao alumnado e o análise de producións tales como exposicións orais sobre un tema concreto, investigacións dirixidas, así como a súa participación en actividades extraescolares diversas.

Ferramentas de avaliación

- Rexistro do profesorado. Onde se anotarán comentarios e análises sobre os avances, así como as cualificacións de cada sesión.
- Diario de estudo do discente. Organizaranse os obxectivos semanais. O discente será o responsable de organizar o traballo día a día na libreta, así como de apuntar as dúbidas que lle poidan xurdir durante o estudo, revisándose todo posteriormente en cada clase.
- Gravacións de audio e vídeo. Sempre que se conte coa autorización das familias, as clases, ensaios e audicións serán gravadas, permitíndolle ao discente visualizalas posteriormente. Será un instrumento imprescindible para adquirir unha maior autonomía e un sentido crítico de carácter construtivo e obxectivo. O profesorado terá tamén a ocasión de realizar posteriores escoitas que lle axudarán a avaliar dun xeito máis xusto e analítico.

Criterios de cualificación

Nos **Procedementos Ordinarios**, a nota trimestral será calculada mediante as notas parciais atendendo aos distintos aspectos avaliábeis, e seguindo as seguintes porcentaxes:

Traballo semanal: 60%	Audición: 40%
Criterios técnicos: 45%	Criterios técnicos: 45%
Criterios estéticos: 35%	Criterios estéticos: 35%
Criterios actitudinais: 20%	Criterios actitudinais: 20%

No caso de non ter realizado audición nese trimestre, a porcentaxe do traballo semanal pasará a ser do 100%

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Nas **Probas Extraordinarias** e **alumnado que non asiste regularmente ás clases** (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), aplicarase as seguintes porcentaxes:

Proba Extraordinaria: 100%
Criterios técnicos: 60%
Criterios estéticos: 40%

No caso de obter cifras décimas no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

Dado o carácter progresivo da materia, tendo en conta a atención individualizada na mesma e a aplicación da avaliación continua, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades programadas na seguinte avaliación. Deste xeito, as avaliacións que no foran cualificadas positivamente consideraranse aprobadas se o alumno obtivera cualificación positiva na seguinte avaliación.

O igual que ocorre coa metodoloxía, os procedementos que se van a empregar en cada curso, vanse a rexer segundo os procedementos expostos ao principio da programación, sendo así unha avaliación na que se fará fincapé nun seguimento sistemático do alumnado dende o primeiro día de curso ata o último, a través de recursos teóricos como a explicación de determinados exercicios e a súa posta en práctica por parte do profesorado e posteriormente por parte do alumnado ata conseguir os obxectivos esixidos para cada curso.

Naqueles casos nos que observemos deficiencias, o/a titor/a poderá realizar clases de reforzo, asistencia a clases doutros compañeiros de nivel similar, información máis continua cos/as titores/as do alumnado...

O procedemento xeral de avaliación é o da avaliación continua pero no caso do alumnado que non asista de xeito regular a clase (ter o 50% ou máis de faltas de asistencia, xustificadas e/ou non xustificadas ao finalizar o II Trimestre), este terá que interpretar un repertorio de tres pezas o cal deberá ser consensuado e aprobado polo/a docente; de igual xeito, tamén fixarán un día e hora para a realización da proba que deberá ser antes de finalizar o III Trimestre, sendo preferentemente o día da semana e hora marcado no horario ao inicio do curso. O repertorio orientativo está a disposición do alumnado no derradeiro

apartado de cada curso desta programación (“Recursos didácticos orientativos”). O alumnado deberá aportar o pianista acompañante, no caso de ser necesario.

Probos extraordinarias

Aqueles alumnos que non superaran a materia de xeito ordinario disporán dunha proba extraordinaria para a recuperación da mesma. Nela deberán amosar o dominio sobre todos os contidos mínimos esixibles do curso correspondente para poder aprobar a materia.

O repertorio para a proba extraordinaria deberá acordarse co docente será notificado no seu correspondente informe de avaliación negativo, entregado xunto co boletín de notas ou enviado a través da plataforma Centros-Net.

Nas **Probos Extraordinarias** ou do **alumnado que non asistira ás clases de xeito regular** (que tivera computada a metade ou máis de ausencias xustificadas ou inxustificadas), aplicarase as seguintes porcentaxes:

Proba Extraordinaria: 100%
Criterios técnicos: 60%
Criterios estéticos: 40%

No caso de obter cifras decimais no cálculo da nota, redondearase ao enteiro superior máis próximo se a cifra decimal é igual ou superior a 5, e ao enteiro inferior máis próximo se a cifra decimal é inferior a 5.

Recursos didácticos orientativos

- Cohen, M.: Superstudies for viola, book I. Faber.
- Colledge, K. and H.: Stepping stones. Boosey & Hawkes.
- Colledge, K. and H.: Waggon Wheels. Boosey & Hawkes.
- Elgar, E.: Seis piezas fáciles. Bosworth.
- Mateu, E.: Iniciación a la viola. Real Musical.
- Nelson, Sh.: Right from the start. Boosey & Hawkes.
- Rolland, P.: Young Strings in Action. Boosey & Hawkes.
- Sassmannshaus, E. and K.: Early Start on the Viola. Baerenreiter.
- Suzuki: Suzuki Viola School. Warner Bros Publ. Inc.
- Volmer, B.: Bratschenschule, vol. I Schott.

9.7 Protocolo e solicitude de Matrícula Excepcional (Ampliación de Matrícula)

No Curso 2015-16, configurouse un protocolo para actuación nos casos do que a lei chama "Matrícula Excepcional" e é de aplicación para todos os cursos, agás 4º G.E. e 6º G.P.; é o seguinte:

1º O profesorado que detecte a posibilidade de comezar este proceso (Matrícula Excepcional ou Ampliación de Matrícula), poñerá en contacto co/a titor/a do/a alumno/a (profesor/a de instrumento ou canto), se non o é.

2º O profesorado titor solicitará ao resto de docentes da persoa aspirante a ampliar a información necesaria para comezar ou non o procedemento. En caso afirmativo, pasamos o seguinte punto.

3º O profesorado titor consulta a Xefatura de Estudos se hai posibilidade de admitir un/unha estudante no curso ao que vai ampliar. En caso de informe favorable continúa o proceso.

4º O/A titor/a informa ao departamento e á familia do/a alumno/a do proceso.

5º A familia acepta o proceso. En caso de non facelo, non hai ampliación.

6º Todas as persoas docentes do/a aspirante realizan as probas de avaliación do curso completo. O proceso deberá ser realizado ao inicio do curso e rematará antes da data que determine o acordo da Comisión de Coordinación Pedagóxica, sendo recomendable antes do 15 de Outubro. As notas obtidas figurarán no expediente como cualificación final de curso.

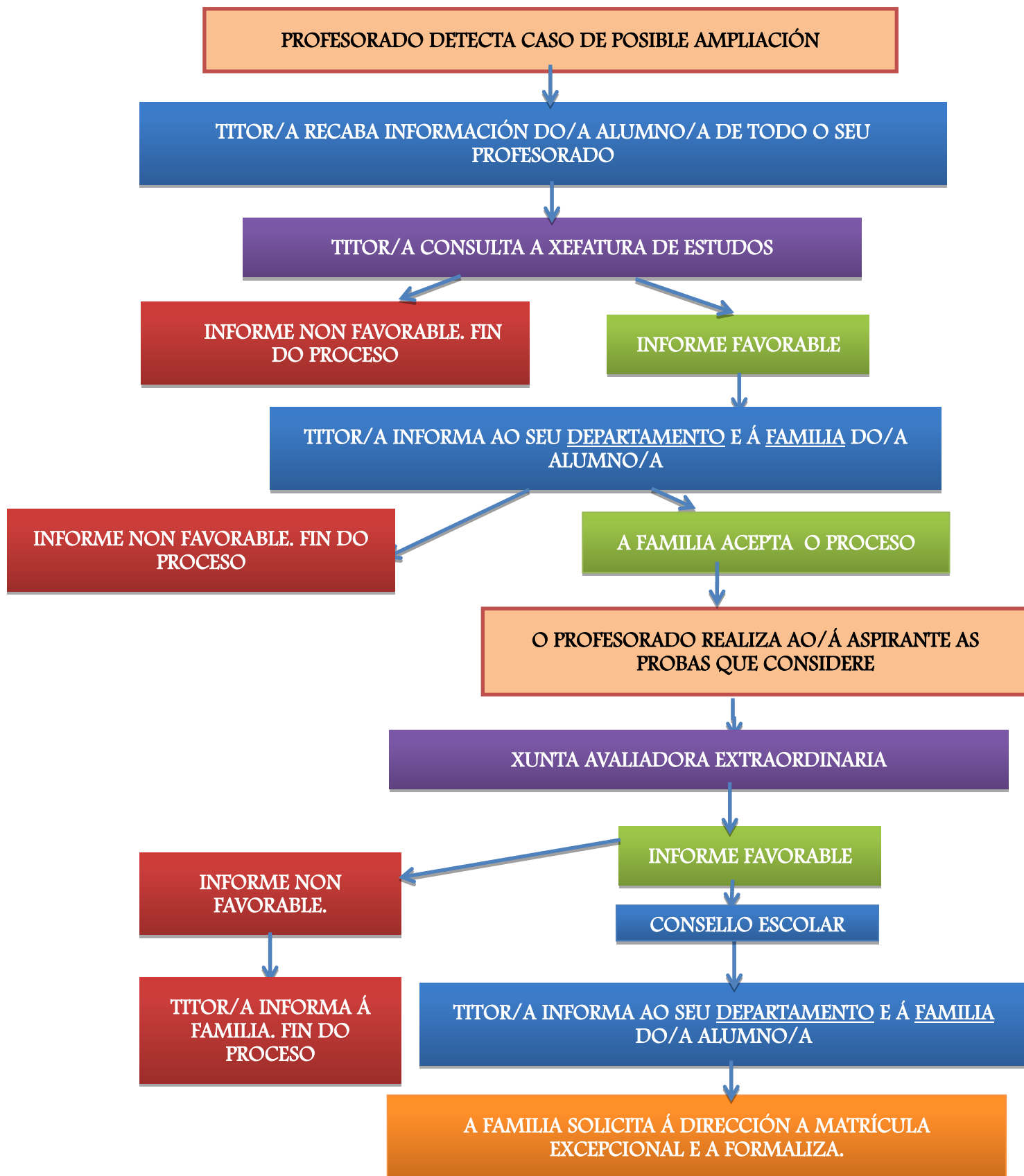
7º O Titor/a solicitará unha Xunta Avaliadora á Xefatura de Estudos, na que se levantará ACTA e onde o profesorado do/a aspirante poñerá en común toda a información relativa a el/ela e as posibles accións a levar a cabo, se é o caso. No caso no que non exista UNANIMIDADE, o procedemento remata. Se hai acordo entre TODO O PROFESORADO implicado e este emite informe favorable, a ampliación de matrícula poderá ser realizada.

8º O Consello Escolar poderá delegar na Dirección do Centro a autorización das solicitudes de Matrícula Excepcional para a súa tramitación administrativa, sempre e cando exista un Informe favorable do profesorado implicado e non incumpra con outros aspectos de funcionamento do Centro ou lexislación vixente.

9º O/a Titor/a informará a familia e ás xefaturas dos departamentos correspondentes de que todo o proceso de avaliación e autorización foi favorable. A familia decide en última instancia se a ampliación se fai efectiva. En caso afirmativo deberá dirixirse á Secretaría do Centro para realizar os trámites administrativos correspondentes (matriculación, cumprimentación da solicitude de matrícula excepcional, pago de taxas...); unha vez

realizados estes, o/a alumno/a estará matriculado/a oficialmente no correspondente curso e finaliza o procedemento de Matrícula Excepcional (Ampliación de Matrícula).

10º. As solicitudes autorizadas serán reflectidas na Acta de Avaliación do I Trimestre.

Solicitud de Matrícula Excepcional (Ampliación de Matrícula)

D/D^a _____ con DNI _____ ¹Pai / Nai / Titor/a do
alumno/a _____, que cursa na actualidade o _____ Curso
de Grao² _____ no Conservatorio Profesional de Música "Xan Viaño" de Ferrol, tras ser informado polo
Titor/a sobre a capacidade amosada polo/a mesmo/a para afrontar , neste momento, o curso seguinte.

SOLICITO: a ampliación de matrícula do/a meu /miña fillo/a ao³ _____ Curso de Grao _____.

Ferrol, ____ de _____ 20____

Asdo:

A ampliación de matrícula implica o pago das taxas de matrícula do curso superior ao que se acceda

O DIRECTOR DO CONSERVATORIO PROFESIONAL DE MÚSICA "XAN VIAÑO" DE FERROL

¹Táchese o que non proceda

²Elemental ou Profesional

³Curso ao que pretende promocionar

9.8 Triangulación dos elementos básicos do currículo

9.8.1 Relación dos Obxectivos (O) - Contidos

1º GE		2º GE	
O1	C1	O1	C1
O2	C2, C5	O2	C2, C5
O3	C2, C4, C5, C10	O3	C2, C4, C5, C7, C10
O4	C4, C6	O4	C4, C5, C6
O5	C10	O5	C10
O6	C8, C9	O6	C8, C9
O7	C3	O7	C3
O8	C11	O8	C11
O9	C12	O9	C12

3º GE		4º GE	
O1	C1	O1	C1, C4, C5
O2	C2	O2	C2
O3	C2, C4, C5, C6, C7, C10	O3	C2, C5, C7
O4	C4, C5, C6	O4	C4, C5, C6, C7
O5	C10	O5	C7, C10, C13
O6	C8, C9	O6	C9
O7	C3	O7	C3
O8	C11	O8	C12
O9	C12	O9	C8, C11
		O10	C1
		O11	C6, C4
		O12	C13
		O13	C4
		O14	C5
		O15	C7

9.8.2 Relación dos Criterios de Avaliación (CA) - Obxectivos (O) e Contidos (C)

1º GE			2º GE		
CA1	O2, O9	C12	CA1	O2, O9	C12
CA2	O4, O5	C5	CA2	O4, O5	C5
CA3	O4, O5	C4	CA3	O4, O5	C4, C10
CA4	O6	C8, C11	CA4	O6	C8, C11
CA5	O9	C12	CA5	O9	C12
CA6	O2	C2	CA6	O2	C2
CA7	O6, O8	C10, C11	CA7	O6, O8	C11
CA8	O3, O5	C2, C7, C10	CA8	O2, O3, O5	C2, C7, C10
CA9	O7	C3	CA9	O7	C3
CA10	O9	C12	CA10	O9	C12
CA11	O6	C9	CA11	O6	C9
CA12	O1	C1	CA12	O1	C1, C6
CA13	O4	C4, C6	CA13	O4	C4, C6

3º GE			4º GE		
CA1	O2, O12	C2, C12	CA1	O8	C2, C12
CA2	O3, O4, O5	C5, C7	CA2	O3, O14	C5
CA3	O4, O5	C4	CA3	O9	C8
CA4	O6, O8	C8, C11	CA4	O8	C12
CA5	O9	C12	CA5	O2	C2
CA6	O2	C2, C5	CA6	O9	C8, C11
CA7	O6, O8	C11	CA7	O4, O5	C10
CA8	O2, O3, O5	C10	CA8	O7	C3
CA9	O7	C3	CA9	O8	C12
CA10	O9	C12	CA10	O6	C9
CA11	O6	C9	CA11	O1, O10	C1
CA12	O1	C1	CA12	O10, O13	C4
CA13	O4, O5	C4	CA13	O4, O11	C4, C6
CA14	O4	C4, C6	CA14	O15	C7
			CA15	O3, O12	C13

9.8.3 Clasificación de escalas segundo a formación da man esquerda

Primeira posición

Formación 1 (T-S-T)

Do maior 1 octava

Sol maior 1 octava

Re maior 1 octava (corda re)

Formación 2 (S-T-T)

Fa maior 1 octava

Do maior 2 octavas

Formación 3 (T-T-S)

La menor 1 octava

Re menor 1 octava (corda do)

La maior 1 octava

Re maior 2 octavas

Formación 4 (T-T-T ou ben extensións cara media posición)

Si b maior 1 octava

Sol menor 1 octava

Do menor 1 octava (corda do)

Fa menor 1 octava

Si b menor 1 octava

Mi b menor 1 octava

Si maior 1 octava

Fa # menor 1 octava

Si menor 1 octava

Mi menor 1 octava

Fa maior 2 octavas

Re menor 2 octavas*

Mi b maior 2 octavas *

Mi maior 2 octavas*

Do menor 2 octavas *

Media posición

La b maior 1 octava F3
Re b maior 1 octava F3
Sol b maior 1 octava F1
Sol # menor 1 octava F3
Do # menor 1 octava F3

Segunda posición

Si b maior F3 1 octava
Mi b maior F3 2 octava
Si maior F3 1 octava
Mi maior F3 1 octava
Si menor F3 1 octava
Mi menor F3 1 octava
Fa # menor F4 2 octavas

Terceira posición

Fa maior F3 2 octavas
Fa menor F4 2 octavas
Fa # menor F4 2 octavas

Cambios de posición

Hasta 3ª posición

La menor 2 octavas +
Fa maior 2 octavas
Sol menor 2 octavas
Sol maior 2 octavas
Do maior 2 octavas
La b maior +
La maior +

Hasta 4ª posición

La maior 2 octavas

La menor 2 octavas

La b maior 2 octavas

La b menor 2 octavas

Si b menor 2 octavas + (2ª)

Si b maior 2 octavas + (2ª)

Si maior 2 octavas +

Hasta 5ª posición

Do maior 3 octavas +

Do menor 3 octavas +

Si b maior 2 octavas (2ª-5ª)

Si maior 2 octavas (2ª-5ª)

Si menor 2 octavas (2ª-5ª)

+ extensión